

Født og opvokset i Danmark: Faldgruberne i dansk udlændinge- og indfødsretslov

En kvalitativ undersøgelse af danskfødte unges mestringsstrategier under ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab

Kandidatspeciale

Noor Al Senyani, studienummer: 20220220

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, København

Vejleder: Mathias Herup Nielsen

Anslag: 136.026

Dato for aflevering: 31. maj 2024

Resumé

Inden for udlændinge- og indfødsretslovens bestemmelser opstår der et relevant spørgsmål om, hvordan de nuværende regler påvirker indtryksstyringen af unge mennesker og dermed deres forståelse af statsborgerskab. Denne afhandling dykker tillige ned i de unges opfattelse af de eksisterende danske statsborgerskabsregler og de mestringsstrategier, de anvender til at navigere i disse regler. Ved at udforske disse aspekter har undersøgelsen til formål at belyse de potentielle konsekvenser, som sådanne kriterier kan have for de unges trivsel og livsanskuelse i Danmark. Forskningsmetoden, der er anvendt i denne undersøgelse, omfatter kvalitative interviews og undersøgelser med unge personer, som er/har været direkte berørt af de danske statsborgerskabsregler. Gennem disse interviews vil der blive belyst en nuanceret forståelse af, hvordan disse regler former de unges adfærd, handlinger og identitet. Ved at analysere de indsamlede data søger specialet at afdække de måder, hvorpå unge opfatter og forvalter de gældende regler for dansk statsborgerskab.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
<i>Forord.....</i>	<i>4</i>
<i>Et kort historisk blik.....</i>	<i>5</i>
<i>Problemfelt.....</i>	<i>7</i>
Et indefra perspektiv	11
Teoretisk ramme.....	15
<i>Oplevelse Af Sammenhæng (OAS) af Aaron Antonovsky</i>	<i>15</i>
<i>Indtryksstyring af Erving Goffman</i>	<i>16</i>
Videnskabsteori og metodologi.....	19
<i>Forskningsstrategi.....</i>	<i>19</i>
<i>Videnskabsteoretisk position og metodologiske overvejelser.....</i>	<i>20</i>
Fænomenologien	20
Hermeneutikken.....	22
Metodeafsnit	24
<i>Dataindsamling.....</i>	<i>25</i>
<i>Interviewform.....</i>	<i>25</i>
Etisk dilemma ved udførelse af interview	26
Informeret samtykke	27
Interviewguide	27
Databearbejdning	27
<i>Transskription</i>	<i>27</i>
<i>Kodning</i>	<i>28</i>
Kodningsskema	29
OAS.....	30
Indtryksstyring.....	30
<i>Præsentation af informanter</i>	<i>32</i>
Informativt afsnit om ansøgningsprocessens forudsætninger.....	34
Analysestrategi	38
Analyse	39
Hovedkonklusion	67
Litteraturliste	70
<i>Bøger.....</i>	<i>70</i>
<i>Publikationer og rapporter.....</i>	<i>70</i>
<i>Lovgivning</i>	<i>71</i>

<i>Avisartikler og kronikker</i>	<i>72</i>
<i>Hjemmesider</i>	<i>73</i>
<i>Billeder/illustrationer:</i>	<i>74</i>
<i>Bilag:</i>	<i>75</i>
Portfolio.....	75
Samtykkeerklæring.....	79
Interviewguide til forskningsinterview	81

Indledning

Forord

I kastede med karameller på jeres sidste skoledage i folkeskolen og inden længe fik I studenterhuerne på. I er aktive i foreningslivet og har færdiggjort en videregående uddannelse eller er på vej til at opnå en. I havde samme potentielle forudsætninger for at fortsætte den ungdommelige tilværelse ubekymret, ligesom resten af jeres jævnaldrende. Dog mens jeres jævnaldrendes store bekymringer bestod i at finde et ledigt værelse inden studiestart, eller om opsparingen rakte til hele backpackrejsen, bestod jeres bekymringer i, om I kunne blive boende lovligt i Danmark. Om I havde søgt opholdstilladelsen i tide, for ellers ville jeres opholdsgrundlag i Danmark blive annulleret, i det land, I kalder for hjem. Jeg dedikerer dette vidensbidrag til jer. Til jeres kolleger og venner. Til jeres forældre. Til jeres søskende. Og modvilligt til jeres børn, som sandsynligvis en dag skal præsenteres for samme vilkår som I.

Dette vidensarbejde er i så fald tillige dedikeret til de folkevalgte politikere, hvis fornemmeste opgave er at lovgive, træffe politiske beslutninger og føre tilsyn med implementeringen af deres politik. Respektive vidensbidrag opfordrer dermed til, at de folkevalgte politikere lytter til borgernes bekymringer ved at integrere disse i deres politiske dagsorden.

Med disse forord ønsker jeg at takke mine modige informanter for at have bistået dette kandidatspeciale med deres livsfortællinger om deres levede liv. Afdækningen af dette undersøgelsesemne bærer på jeres vidnesbyrd. Tak, for at lukke mig ind i jeres sårbare rum.

Stor tak til min underviser og vejleder Mathias Herup Nielsen, for at udvise professionel empati, kyndig og gennemsigtig vejledning. Jeg nåede det.

Et kort historisk blik

Ifølge Grundlovens § 44 stk. 1 kan en udlænding kun opnå dansk statsborgerskab ved lov (Danmarks Riges Grundlov, 1953). Siden grundlovens stiftelse, er der medført eksterne tilføjelser og justeringer til kravene for opnåelse af dansk statsborgerskab og et af de afgørende betingelser, for blive optaget på et lovforslag om indfødsrets meddelelse er, at ansøgeren har en tidsubegrænset opholdstilladelse i landet (Kapitel 3, §5A, Cirkulæreskrivelse om naturalisation, 2018).

Forskere (2021) har udtalt offentligt, at Danmark i forvejen har nogle af de allerskrappeste krav i Vesten når det gælder erhvervelse af statsborgerskab (Jensen, Mouritsen, & Olsen, 2021) og Danmarks Institut for Menneskerettigheder pointerer ligeså, at selvom man er født og opvokset i landet, er det vanskeligt at få et dansk statsborgerskab, da man fortsat skal opfylde andre række generelle betingelser (Institut for Menneskerettigheder, 2023). Ifølge dem, er der tale om historiske tal på, hvor mange der findes af børn og unge uden dansk statsborgerskab (Institut for Menneskerettigheder, 2023). De uddyber, at dette kan have mærkbare konsekvenser for børn og unge, der er født og opvokset i Danmark, hvis de ikke har dansk statsborgerskab (Institut for Menneskerettigheder, 2023). På Udlændinge- og integrationsministeriets hjemmeside, kan de nuværende regler for opnåelse af dansk statsborgerskab, tilgås og de er følgende:

- Man skal have tidsubegrænset opholdstilladelse med venteperiode på 2 år efter opnåelse af tidsubegrænset opholdstilladelse og bopæl i Danmark (for flygtninge og statsløse 1 år)
- Man skal have opholdt sig i Danmark de seneste 9 år (for flygtninge og statsløse 8 år).
- Opholdskravet gælder ikke for børn, der er indrejst i Danmark, inden de fyldte 15 år.
- Man må ikke være idømt betinget eller ubetinget fængselsstraf og efter andre straffe skal en evt. karensperiode/ventetid være udløbet
- Man må ikke have modtaget hjælp efter aktivloven eller integrationsloven inden for de seneste 2 år eller i en periode på mere end 4 måneder gennem de seneste 5 år

- Man må ikke have forfalden gæld til det offentlige
- Man skal have haft 3,5 års fuldtidsjob eller selvstændig virksomhed indenfor de seneste 4 år og være i arbejde på tidspunktet for tildeling af statsborgerskab • Man skal dokumentere dansk kundskaber (normalt prøve i dansk 3 eller tilsvarende såsom bestået folkeskolens 9. klasse)
- Man skal dokumentere kendskab til danske samfundsforhold, dansk kultur og historie ved at bestå en indfødsretsprøve
- Man skal afgive en erklæring om troskab og loyalitet
- Man skal deltage i en kommunal ceremoni med håndtryk med en borgmester eller rådmand.
(Udlændinge- og integrationsministeriet)

Institut for Menneskerettigheder fremhæver, at andelen af borgere i Danmark uden dansk statsborgerskab er fra 1980 til 2023 steget fra 1,9 procent til 10,5 procent og de pointerer således, at andelen af efterkommere med dansk statsborgerskab har været svagt faldende i de seneste år samt i starten af 2023 udgjorde tallet blot 64 procent (Institut for Menneskerettigheder, 2023). I starten af 2023 havde kun 48 procent af efterkommere under 18 år dansk statsborgerskab, hvilket er den laveste andel siden år 2000 (Institut for Menneskerettigheder, 2023). Ved en publikation (2023) offentliggjorde instituttet deres analyse, som påviste årsagen bag disse historisk faldende tal og de konkluderede, at det i de seneste år er blevet sværere og sværere at få dansk statsborgerskab, hvilket betyder, at andelen af indbyggere i Danmark med dansk statsborgerskab naturligvis er faldet (Institut for Menneskerettigheder, 2023).

Problemfelt

Som anført ovenfor, er andelen af indbyggere uden dansk statsborgerskab steget markant i de senere år og Institut for Menneskerettigheder afgjorde disse tal ved at beregne dem ud fra personer, der er registreret med fast adresse i Danmark (Institut for Menneskerettigheder, 2023). Det svarer til, at der bor omkring 620.000 personer i Danmark, der ikke har dansk statsborgerskab, og heraf er en væsentlig andel efterkommere (Institut for Menneskerettigheder, 2023). Denne udvikling skal dermed ses i lyset af stramningerne til adgangen til dansk statsborgerskab og den stigende indvandring til Danmark (Institut for Menneskerettigheder, 2023).

Faldgruber i udlændinge- og integrationslovgivningen?

Med udgangspunkt i ovenstående tal, de skærpede regler på udlændingeområdet og dermed den strengere adgang til statsborgerskab, er der én særlig faldgrube, som jeg har hæftet mig ved: unge som er født og opvokset i Danmark, som skal ansøge om dansk statsborgerskab ved det fyldte 18 år. I en omfattende avisserie (2021) af journalist Kåre Kildall Rysgaard i Danmarks Radio, portrætteres flere danskfødte unge af både vestlige og ikke vestlige forældre, med en række forskellige scenarier, der opstilles som værende ”*livs omspændende virkeligheder*” for disse børn og unge (Rysgaard, 2021). Forfatteren af artiklen fremhæver scenarier såsom, hvis de unge skal på studierejse eller har et job, der kræver at de rejser meget, er det svært for dem at imødekomme dette (Rysgaard, 2021). Han eksemplificerer dilemmaer såsom, at blive politibetjent eller fængselsbetjent og påpeger dem som umulige mål, når man ikke har et dansk statsborgerskab. Særligt beskriver han, at de unge ikke kan stemme til det danske folketingsvalg, og at det er væsentligt sværere at optage et lån, hvis man ikke har en permanent opholdstilladelse, grundet bankernes frygt for, at kunden forlader landet (Rysgaard, 2021).

I samme foranledning offentliggjorde Danmarks Radio (2021) tal fra Danmarks Statistik, der påviste, at knap 73.000 tusind børn og voksne ikke har dansk statsborgerskab selvom, de er født og opvokset i Danmark (Rysgaard, 2021). Helt konkret er der tale om knap 19.000 voksne og 54.000 børn under alderen 18 år, som er født og opvokset i Danmark (Rysgaard, 2021).

I overensstemmelse med artiklens bekendelser hævdede Institut for Menneskerettigheder i deres publikation (2023) fra sidste år, at de stramme regler for statsborgerskab rammer særligt børn og unge, som er født og opvokset i Danmark (Institut for Menneskerettigheder, 2023). Det er ikke til at tage fejl af, at emnet om børn og unge, der er født i Danmark, har fået journalisternes opmærksomhed. På forsiden af Politikens avis den 10. maj 2024 blev fire unge, som er født og opvokset i Danmark, også offentliggjort som led i en omfattende avis serie (2024), denne gang af jurist og journalist Olav Hergel. Hergel har gennem et forløb interviewet flere mennesker, der er omfattet af den danske udlændinge- og integrationslov, og siden da har han skabt en portrætsamling af vidnesbyrd fra mennesker, der ikke kan opnå dansk statsborgerskab. Samlingen bringer et nyt fokus på fire unge, der er født og opvokset i Danmark, kaster dermed et blik på de knap 19.000 danske unge, der er født og opvokset i Danmark, men som ikke har dansk statsborgerskab (Hergel, 2024) og Ifølge journalisten, skal artikelsamlingen rejse spørgsmål ved Socialdemokratiets motto om at føre 'en stram, men ikke en skør udlændingepolitik', idet den forsøger kaste et nuanceret blik på det, der ligger bag den danske statsborgerskabslovgivning (Politiken, 2024).

Valg af undersøgelsesfelt

Som anført ovenfor, beskriver forskere, at Danmark har blandt de skrappeste regler i Europa og hvis man spørger Eva Ersbøll emeritus ved Institut for Menneskerettigheder, der i en årrække har beskæftiget sig med statsborgerskabsreglerne bryder de nuværende regler for dansk statsborgerskab med europæiske konventionsforpligtelser, ved ikke at lette adgangen til statsborgerskab for dem, der er født og opvokset i landet" (Dahlin, U., 2021).

At danskfødte unge skal bevise deres tilknytning til Danmark og dermed opfylde en række skærpede betingelser, på trods af, at de er født og opvokset i Danmark, har fået undertegnede til at sætte spørgsmålstegn ved om lovgivningen kan have en kontraproduktiv effekt på disse unge ansøgere. Ved afdækningen af problemfeltet, har det desuden været anskueligt at betragte, at der foreligger væsentligt relevant og aktuel viden om den skærpede adgang til statsborgerskab heraf at tallene er historisk faldende for efterkommere af vestlige og ikke vestlige forældre med dansk statsborgerskab (Institut for Menneskerettigheder, 2023). Det er derfor forsøgt at opsøge, hvorvidt der foreligger

lignende vidensbidrag på emnet ud fra et socialfagligt perspektiv. Eftersom, at det ikke er lykkedes mig at fremkalde lignende materialer, med socialfaglige teoretiske perspektiver, har jeg med udformningen af dette speciale ønsket at bidrage til emnet med et socialfagligt perspektiv, der ved hjælp af teoretisk funderede begreber, skal afdække de unges levede erfaringer med at opfylde de nuværende regler for opnåelse af dansk statsborgerskab.

Emnets relevans for socialt arbejde

Som socialrådgiver og socialpolitisk aktør, anskuer jeg undersøgelsesemnet som en forpligtigelse at gøre opmærksom på, da den indeholder en bekymring over for en gruppe af unge i samfundet, der ikke besidder samme juridiske statsborgerskabsrettigheder som deres jævnaldrende og dermed resten af samfundet. Der kan argumenteres for, at det en forudsætning for socialt arbejdes praksis, at vi som socialarbejdere påtager os et personligt og professionelt ansvar i vores virke over for denne gruppe af unge i vores samfund (Dansk Socialrådgiverforening, 2011). Jeg hæfter mig særligt ved de etiske forpligtelser, som medfølger at være en socialfaglig aktør, der i sin rolle skal tilstræbe sig at besidde, i mødet med alle borgere i samfundet. Socialarbejderens professionelle praksis bygger nemlig på fire værdier, der rummer individets værdighed, social retfærdighed, professionel integritet og medmenneskeligt ansvar (Dansk Socialrådgiverforening, 2011). Disse fire professionelle grundværdier, også kendt som professionsetikken, bygger på vejledning fra IFSW's globale definition af socialt arbejde, FN's konvention om menneskerettigheder og FN's børnekonvention (Dansk Socialrådgiverforening, 2011).

Følgende afsnit taler tillige ind i problemfeltets relevans for socialt arbejde, når der beskrives, at socialarbejderen skal gøre: ” (...) arbejdsgivere, politikere, myndigheder og offentligheden opmærksom på, når ressourcerne er utilstrækkelige, og når ressourcefordeling, lovgivning og social praksis virker undertrykkende, uforsvarlig eller skadelig” (Dansk Socialrådgiverforening, 2011:8).

Som socialfaglige aktører, er det dermed en del af vores etiske grundprincipper, at vi bringer substantielle emner frem, om udsatte grupper i samfundet, med henblik på at oplyse og formidle viden om deres tilstand. Ved at afdække tilstandens omfang er vi med til at sikre samfundsrettigheder og forebygge enhver slags forskelsbehandling (Dansk Socialrådgiverforening,

2011). Problemfeltet har dermed relevans for socialt arbejdes praksis, da omfanget af denne ansøgningsproces kan medvirke til at påvirke de unges trivsel, anskuelse af egen livssituation og ifølge min opstillede antagelse; kontrolleret adfærdsregulering.

Afgrænsning

Jeg har valgt at afgrænse mit speciale til at fokusere på unge i alderen 20-35 år, der er født og opvokset i Danmark af ikke-etnisk danske forældre. Jeg har bevidst fravalgt at interviewe unge med flygtninge- og asylbaggrund eller unge, der er kommet til Danmark som børn. Specialet vil tillige afgrænse sig til at fokusere på unge, der enten ikke er opstartet, befinder sig midt i eller har afsluttet ansøgningsprocessen om opnåelse af dansk statsborgerskab, for at opnå et varieret undersøgelsesresultat.

Følgende problemformulering giver mig dermed mulighed for at undersøge både de unges opfattelse og erfaringer af de nuværende regler for opnåelse af dansk statsborgerskab, deres mestringsstrategier i forhold til disse, samt hvorvidt der er tale om kontrolleret adfærdsregulering.

Problemformulering:

På baggrund af problemfeltet og afgrænsningen er jeg kommet frem til følgende problemformulering:

- *Hvilke mestringsstrategier demonstrerer de unge mennesker under ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og hvordan påvirker det deres indtryksstyring?*

Et indefra perspektiv

Følgende afsnit ønsker at klargøre over for læseren, hvordan undersøgelsesprocessen og udfaldet af denne har influeret mig som personlig aktør og producent for dette speciale.

Før og undervejs i undersøgelsesprocessen, har jeg som undersøger for det respektive undersøgelsesfelt stillet spørgsmål omkring refleksivitet og kritisk forståelse med udgangspunkt i sociologisk forskning og praksis. I tråd med Bourdieus operationaliseringer af refleksiv sociologi, har jeg forsøgt at efterleve nogle kvalitetskriterier, der skulle opretholde en følelsesmæssig distance til undersøgelsesfeltet, som jeg er personlig aktør i. Derfor har jeg, ved hjælp af at følge nogle bestemte metodiske konventioner, bl.a. udarbejdet et kodningsskema, som har muliggjort det for mig at kode undersøgelsesgenstanden karakteristisk og systematiseret. Det er i samme anledning, væsentligt for mig at etablere overfor læseren, at mine intentioner, om at være tro mod dette speciale, har været afgørende for mig under hele undersøgelsesprocessen. Fra begyndelsen har mit ønske været at prioritere transparens, og da jeg alene er ansvarlig for udformningen og udfaldet af dette speciale, er det nødvendigt for mig at fremhæve min interesse og egen subjektive rolle i undersøgelsesfeltet.

Dansk siden 1996

Danmark har været mit hjem siden november 1996, hvor jeg – knap 11 måneder gammel – ankom Kastrup Lufthavn i ledsagelse af min mor, Fatima. Dette gjorde vi, fordi ansøgningen om familiesammenføring blev godkendt af Udlændingestyrelsen og forårsagede genforeningen med min far, Sanad. Siden har jeg kun kendt til Danmark som hjem. Jeg har leget i sandkassen på daginstitutionen Ørnen i Albertslund, holdt karamelposerne i hånden på min dimissionsdag på Ny Hollænderskolen, blev færdiguddannet socialrådgiver i 2022 ved Institut for Socialrådgiveruddannelse på Frederiksberg og denne sommer dimitterer jeg ved Aalborg Universitet i København, med titlen som cand.soc i Socialt Arbejde.

Disse milepæle, som jeg skildrer ovenfor, er ikke et egocentrisk forsøg på blær. Tværtimod er dette et symbolsk udtryk for min følelse og oplevelse af medborgerskab. At Danmark er det land, hvor jeg har hjemme. Men sådan har det ikke altid føltes som. På et tidspunkt blev jeg mødt af et system, som jeg aldrig vidste eksisterede. Jeg skulle gennemgå en ansøgningsproces, der i sin forstand

svækkede min identitetsopfattelse og fik mig til at stille spørgsmålstegn ved min følelse af danskhed. Da jeg var 18 år, skulle jeg have godkendt mit opholdsgrundlag, ved at ansøge om en permanent opholdstilladelse. Det skulle jeg, fordi begge mine forældre ikke havde dansk statsborgerskab. Det skulle jeg, for at kvalificere mig selv til den videre ansøgningsproces om dansk statsborgerskab. Men jeg fik afslag fordi, at jeg havde afholdt et sabbatår, som mine jævnaldrende. Jeg opfyldte ikke kravet om at være i uafbrudt uddannelse eller fuldtidsarbejde. Et krav, som hverken tæt netværk eller professionelle havde vejledt mig i, at jeg skulle opfylde. Jeg far i stedet et midlertidigt opholdskort, der skal forlænges hvert fjerde år og dette opholdskort skal jeg forlænge igen i 2025.

I 2021 medvirkede jeg i en dokumentar episode på DR TVÆRS, med en sårbar erkendelse om at jeg har jeg indset, at medborgerskabsfølelsen er taget fra mig, selvom jeg har boet i Danmark lige så lang tid, jeg kan huske (Nielsen, 2021).¹ Min deltagelse i den offentlige samtale resulterede i, at flere ligesindede unge tog kontakt til mig, og i samarbejde med en veninde indsamlede vi alle disse berettende henvendelser og offentliggjorde dem gennem et oplysnings værktøj: Vi stiftede oplysningskampagnen på Facebook "*Os Udenfor - Den Uendelige Kamp For Statsborgerskab*". Oplysningskampagnen voksede på kort tid, og da interessen steg, stiftede jeg "*Foreningen Os Udenfor*", hvor vi i dag består af en bestyrelse og flere frivillige ildsjæle. I vores tre grønne år som frivillig forening, har vi afholdt informerende oplæg på boligsociale centre, arrangeret panel samtaler/debatter, deltaget i kulturfestivaler, samarbejdet med folketingspolitikere, etableret et inkluderende fællesskab for de ramte unge og vigtigst men ikke mindst, bidraget med et medforfatterskab til Mellempfolkelig Samvirkes seneste rapport "*Udelukkelse Gennem Uddannelse*" (2024), som vi, sammen med vores stærkeste samarbejdspartner Mellempfolkeligt Samvirke, skal præsentere på Folkemødet på Bornholm i år (Folkemødet, 2024).

¹ <https://www.dr.dk/mitliv/tvaers/noor-kom-til-danmark-da-hun-var-spaed-men-kaemper-stadig-blive-dansker-det-er-absurd>

At foretage en deltagerobjektivering i et felt, man selv er aktør i

I bogen *Refleksiv sociologi: Mål og midler* (1996) påpeger Pierre Bourdieu (2002) en række sociologiske erkendelser, hvor han fremhæver vigtigheden af at være refleksiv som undersøger og erkende ens egen position i undersøgelsesfeltet (Bourdieu & Wacquant, 1996). Dette indebærer at være opmærksom på de magtforhold, der præger forskningspraksis, og at være kritisk over for de implicite antagelser og bias, der kan påvirke ens forskning og dermed ens forskningsresultater (Bourdieu & Wacquant, 1996). Han påpegede tillige, at når man selv var eksponeret i det givne undersøgelsesfelt, ville det være en naturlig forudsætning at besidde nogle teoretiske antagelser undervejs i processen (Bourdieu & Wacquant, 1996).

Min interesse for undersøgelsesgenstanden om, de unge menneskers mestringsstrategier under ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og hvordan påvirker det deres indtryksstyring, er ikke en spontan idé, men tværtimod et felt, som jeg er aktør i og som dermed udspringer af et tilhørsforhold til undersøgelsesgenstanden, hvilket i første omgang indledte interessen for at udvælge specialeemnet. Det er netop disse anførte tilknytninger til feltet, som Bourdieu (2002) beskriver som den første instans, der får emnet til at fremstå spændende eller interessant at udforske på et forskningsniveau, fordi interessen er afledt af tilhørsforholdet (Bourdieu & Wacquant, 1996). Undersøgelsesprocessen har dog vist sig at være et andet anliggende.

Bourdieu (2002) tilgang om at være forsker i et felt, som man selv er eksponeret i, advarede mod det, han betegnede som en deltagerobjektivering, hvor forskeren var nødt til at foretage en objektivering af undersøgelsesfeltet (Bourdieu & Wacquant, 1996) for at gennemføre processen. En deltagerobjektivering beskrev han, som: "*(...) noget af det allerværste at gennemføre, fordi det kræver, at man foretager et brud med nogle meget dybe og ubevidste følelser af samhørighed og loyalitet over for undersøgelsesgenstanden*" (Bourdieu & Wacquant, 1996). Undersøgelsesprocessen har frembragt følelsesmæssige reaktioner hos mig, og derfor har det været væsentligt at være opmærksom på min deltagerrolle under hele udformningen af specialet. Jeg har derfor også tidligt i undersøgelsesprocessen fundet det nødvendigt at foretage dette følelsesmæssige brud, for at fastholde transparensen og dermed være tro mod specialet. At skulle bryde med egne følelser af samhørighed og dermed foretage denne objektivering af

undersøgelsesfeltet – skal jeg ikke anfægte – har været en udfordrende proces at gennemprøve, men desto en nødvendig forudsætning for forløbet.

Afslutningsvis ønsker jeg at underrette, at jeg har været indforstået med min positionering ved specialets frembringelse og dermed ikke anfægter, at mine egne erfaringer samt forudindtagetheden kan komme til udtryk, særligt under analyseprocessen.

Teoretisk ramme

Problemfeltet er blevet undersøgt ud fra et teoretisk perspektiv for at belyse undersøgelsesemnet på flere niveauer, henholdsvis på et individ- og samfundsniveau. Følgende afsnit vil derfor operationalisere, hvilke teorier og begreber, der er udvalgt til at udforme specialets analyse samt hvilken rolle de, hver især besidder i analysen.

Oplevelse Af Sammenhæng (OAS) af Aaron Antonovsky

For at analysere de unges mestringsstrategier, som er forbundet med ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab, har jeg valgt at inddrage det teoretiske redskab 'oplevelse af sammenhæng' (OAS) eller på engelsk, 'Sense of Coherence' (SOC).

Begrebet blev først introduceret af den amerikanske sociolog og forsker Aaron Antonovsky og er en central del af hans teori, der anvendes inden for forskellige områder som psykologi, sundhedsvidenskab og sociologi (Antonovsky, 2000:34-39). OAS omhandler hvorvidt man som menneske finder verden og de udfordringer, som medfølger, forståelige og sammenhængende, eller om man finder dem kaotiske og uforklarlige (Antonovsky, 2000:34-39).

Antonovskys teori refererer til menneskets mestringsstrategier og hvordan de håndterer belastninger og stress. Teorien fokuserer på deres ressourcer eller vilje til at håndtere livets udfordrende begivenheder. I sin bog 'Helbredets Mysterium' (2000) argumenterer han for, at en stærk OAS var afgørende for menneskers evne til at håndtere stress og bevare deres sundhed og trivsel (Antonovsky, 2000:34-39). Antonovsky udtænkte anførte kernelementer for at udfolde teorien om OAS. Han operationaliserede tre komponenter; begribelighed, håndterbarhed og meningsfuldhed. Begrebet begribelighed tillagde betydningen, der vedrører den kognitive forståelse af det indre og ydre miljø, som individet udsættes af (Antonovsky, 2000:34-39). Håndterbarhed, der relaterer sig til individets evne til at håndtere udfordrende livssituationer og evnen til at anvende de nødvendige samt tilgængelige ressourcer til at håndtere den pågældende livsomstændighed (Antonovsky, 2000:34-39). Endelig meningsfuldhed, der involverer individets følelsesmæssige engagement i livet og værdien af at investere energi i det (Antonovsky, 2000:34-39). Ved at opfylde alle tre komponenter i et tilstrækkeligt omfang, skabes der en følelse af

sammenhæng (Antonovsky, 2000:34-39). For at vurdere oplevelsen af sammenhæng hos det pågældende menneske, skal man evaluere følgende tre centrale elementer ud fra en tabel: lav, moderat og høj (Antonovsky, 2000:34-39).

Indtryksstyring af Erving Goffman

For at analysere, hvordan specialets målgruppe tilegner sig styringsstrategier og socialkonstrueret adfærd, med henblik på at imødekomme de nuværende regler for opnåelse af dansk statsborgerskab, har jeg valgt at anvende begrebet om indtryksstyring af den amerikanske sociolog Erving Goffman. Begrebet indtryksstyring eller på engelsk, "impression management" blev først operationaliseret i Goffmans hovedværk fra 1959 "The Presentation of Self in Everyday Life" og i dag er hans teori blevet oversat til dansk gennem bogen "Hverdagslivets rollespil" (Goffman, 2014:7-12).

Goffmans (2014) væsentligste pointe i teorien er, at mennesker aktivt deltager i at skabe og vedligeholde sociale identiteter ved at manipulere de signaler, de sender til andre (Goffman, 2014:23-28). Dette inkluderer verbale og nonverbale udtryk som kropssprog, toneleje, påklædning og adfærdsmønstre (Goffman, 2014:23-28). Begrebet udforsker dermed den såkaldte mikrosociologi om, hvordan mennesker aktivt kontrollerer sig selv over for andre gennem sociale indtryk, og hvordan man håndterer sit selvbillede og det indtryk, man ønsker at give til andre (Goffman, 2014:7-12). Teoriens budskab har til hensigt at skildre, at individet løbende former og kontrollerer, hvordan andre ser dem selv, i de forskellige sociale situationer, de befinder sig i (Goffman, 2014:23-28).

Dermed kan indtryksstyring forstås som en form for styringsstrategi, hvor individer bevidst forsøger at kontrollere og påvirke andres opfattelser af dem gennem (Goffman, 2014:23-28). Ved at anvende anførte taktikker og teknikker, sigter individet mod at præsentere sig selv på en måde, der fremmer deres ønskede sociale, professionelle eller personlige mål, i dette tilfælde målet om at opnå dansk statsborgerskab (Goffman, 2014:23-28). Anførte tilsigtede taktikker er centrale elementer i Goffmans teori om selvpræsentation og social interaktion (Goffman, 2014:23-28).

Goffman understreger, at indtryksstyring er en dynamisk proces, hvor individer kontinuerligt tilpasser deres adfærd baseret på feedback fra deres sociale omgivelser. Han anvender teatermetaforen for at illustrere sin teori om, hvordan folk "optræder" forskellige roller i forskellige livssituationer for at opnå deres ønskede socialkonstrueret resultater (Goffman, 2014:67-70).

Goffman operationaliserede de forskellige former for indtryksstyring ved at opdele disse i følgende titler: *facade*, *dramatisering*, *idealisering*, *udtryksstyring*, *vildledning* og *mystifikation* (Goffman, 2014:67-70). Relevant for mine informanternes udsagn og dermed specialets analyse er indtryksstyringsformerne *idealisering*, *udtryksstyring* og *mystifikation*. Nedenfor vil jeg ud fra Goffmans operationalisering af formerne, beskrive de centrale karakteristika for hver 'optræden'.

Idealisering

Idealisering refererer til at individet forsøger at præsentere en idealiseret version af sig selv eller sin rolle, ofte ved at skjule eller nedtone elementer, der ikke er i overensstemmelse med det ønskede billede (Goffman, 2014:81-94). Når individet indtryksstyrer ud fra denne form, vil de forsøge at præsentere sig selv på en måde, der afspejler majoritetssamfundets sociale normer og værdier, ved at tilstræbe sig på at efterleve idealer for, hvordan man bør optræde i den givne rolle (Goffman, 2014:81-94). Dette ved bl.a. at skjule fejl/mangler og uønskede træk eller nedtone disse for at opretholde et positivt og ideelt billede af sig selv. Individet tilpasser sig dermed de forventninger og stereotyper, som samfundet måtte have (Goffman, 2014:81-94).

Udtryksstyring

Udtryksstyring indbefatter, at Individet kontrollerer og justerer deres verbale og nonverbale adfærd for at sikre, at de signaler, som de udsender, er i overensstemmelse med det ønskede indtryk, som de ønsker at udsende til andre observatører (Goffman, 2014:94-100). Eksempelvis vil individet vælge, hvilke former for oplysninger, de ønsker at dele og skjule for andre (Goffman, 2014:94-100). Der vil i dette tilfælde være tale om tilpasset brug af ord, tonefald og sproglige termer, for at forme det ønskede udtryk (Goffman, 2014:94-100). Udtryksstyring tilpasses ud fra den sociale kontekst og de forventninger, der hersker i forskellige situationer (Goffman, 2014:94-100).

Mystifikation

Sluttelig mystifikation, der bl.a. omhandler, hvordan individer kan forsøge at skabe et misledende indtryk af sig selv eller skjule visse aspekter af deres identitet eller handlinger (Goffman, 2014:107-110). Det er dog relevant at fremholde, at denne form for indtryksstyring indeholder delelementer, der ikke er i overensstemmelse med min informaners udtalelser² og dermed ikke forekommer relevant at analysere ud fra. Jeg har derfor valgt at anvende dele af denne karakteristika, da disse taler ind i specifikke aspekter af mine informaners udsagn, som kan årsagsforklare den bestemte adfærd. Eksempelvis at indtryksstyring gennem mystifikation fokuserer på individets evne til at begrænse adgang til information og dermed ikke afsløre alle aspekter af sig selv (Goffman, 2014:107-110).

Ovenstående former for indtryksstyring skal dermed bistå analysen til at forklare de styringsstrategier, som mine informanter bruger til at kontrollere, hvordan andre i samfundet observerer dem (Goffman, 2014:23-28).

²Mystificering handler også om at tiltrække folk og efterlade dem forbløffede over, hvad de opfatter som din uigennemtrængelighed eller uopnåelighed. Gennem mystifikation styrer folk, hvordan andre ser dem; de får det til at se ud som om de enten er magtfulde eller indflydelsesrige (Goffman, 2014:107-110).

Videnskabsteori og metodologi

Forskningsstrategi

Jeg har valgt at tillægge undersøgelsesprocessen et deduktivt udgangspunkt, velvidende om, at der i enhver undersøgelsesproces indgår deduktive såvel som induktive elementer (Agerup & Nielsen, 2018:40-41). Ved at positionere mig deduktivt, har jeg på forhånd dannet et empirisk såvel teoretisk afsæt, som jeg ønsker at udfolde og som jeg til sidst vil få be- eller afkræftet, gennem de undersøgelsesresultater jeg opnår ved afslutningen af dette speciale (Agerup & Nielsen, 2018:40-41).

I overensstemmelse med en deduktiv tilgang har jeg således udformet scripts til semistruktureret interviews, hvor jeg har kategoriseret spørgsmålene efter tema (se bilag for interviewguides). Derudover har jeg arbejdet med kodningsskemaer og begrebsstyret tabeller, der skulle afsøge specifikke observationer for at teste mine udvalgte teorier og dermed hypoteser om undersøgelsesgenstanden. Nedenfor vises min deduktive tabel, der skal præsentere, hvordan jeg har kategoriseret de specifikke hypoteser/koder, med afsæt i de udvalgte teorier.

• Fremmedgørelse • Forskelsbehandling • Danskhed • Tilhørsforhold • Drømme • Håb • Adfærdsregulering • Social adfærd • Indtryk • Kontrol • Strategier • Naivitet • Regler • Disciplin • Belastning/stress	Oplevelse af sammenhæng (OAS) af Aaron Antonovsky
• Selvopfattelse • Selvbillede • Følelser • Kontrol • Disciplin • Rettigheder/krav • Forskelsbehandling • Assimilation • Konsekvenser • Afvigelse • Adfærd • Tilvalg • Fravalg	Indtryksstyring af Erving Goffman

(Illustration udarbejdet på Canva af undertegnede, 2024, 26. maj).

Helt konkret, har jeg været deduktiv fra start, da jeg på forhånd udvalgte et teoretisk afsæt, som jeg gennem indhentningen af mine data, fik be- eller afkræftet hypoteserne af. Jeg vil på et senere tidspunkt, nærmere bestemt i metodeafsnittet, uddybe yderligere, hvordan mine deduktive anskuelser er kommet til udtryk under bearbejdningen af mine data.

Videnskabsteoretisk position og metodologiske overvejelser

For at opnå varieret resultater af undersøgelsesfeltet har jeg i undersøgelsesprocessen valgt at behandle min empiri ud fra divergerende videnskabsteoretiske tilgange; den fænomenologiske, der har bistået projektet til at undersøge og dermed forstå den umiddelbart levede verden, mine informanter udlever og erfarer (Birkler, 2021). Dernæst den hermeneutiske tilgang, der i en vis udstrækning tillader frembringelsen af egne forforståelser og fortolkninger, samt fokuserer på betydningen 'bag overfladen' af fortællingen (Birkler, 2021).

Jeg har valgt at placere mig ved fænomenologien, som mit videnskabsteoretiske grundlag og hermeneutikken som et mere konkret redskab til min analysemetode. Begge tilgange vil således optræde i et integreret samspil under bearbejdnings- og analysefasen.

I det nedenstående afsnit vil jeg præcisere mine metodologiske valg og overvejelser om, hvordan jeg har bragt disse videnskabsteoretiske tilgange i spil ved bearbejdningen såvel som behandlingen af min indhentede empiri. Desuden skal følgende afsnit klarlægge det videnskabsteoretiske udgangspunkt, som mere end blot et bindeled mellem fænomenologi og hermeneutik, som søsterdiscipliner. (Birkler, 2021).

Fænomenologien

I bogen 'Videnskabsteori: en grundbog' af Jacob Birkler (2021), præsenteres fænomenologien som en videnskabsteoretisk position, der fokuserer på at forstå menneskers oplevelser og levede erfaringer ud fra deres eget perspektiv (Birkler, 2021). Fænomenologien blev først operationaliseret af Edmund Husserl (1889-1938), der på et videnskabeligt grundlag forsøgte at udarbejde en lære om bevidsthedsfænomenerne (Birkler, 2021). Således sigter fænomenologien mod at beskrive fænomener, som de opleves af individerne, uden at filtrere disse oplevelser gennem teoretiske forudindtagelser (Birkler, 2021). Dette indebærer en frasortering af forudfattede meninger og

antagelser, for at kunne forstå de oplevelser og meninger, som de unge tilskriver deres egen situation (Birkler, 2021). Tilgangen er derfor særlig relevant for mit undersøgelsesfelt, da den bistår specialet til at forstå de subjektive oplevelser om, hvordan de unge mestrer ansøgningsprocessen for dansk statsborgerskab, kommer til udtryk og hvordan dette kan påvirke deres sociale adfærd gennem indtryksstyring.

Metodologiske overvejelser og valg i fænomenologien

Mit speciale har som tidligere anført, til formål at forstå de subjektive oplevelser og strategier hos unge i alderen 20-35 år, der er født og opvokset i Danmark af ikke-etniske danske forældre, har i forhold til de nuværende regler for opnåelse af dansk statsborgerskab.

Med mine fænomenologiske anskuelser af undersøgelsesgenstanden, har jeg kunne besidde en virkelighedsnær tilgang i mødet med informanterne, hvor jeg har været særligt optaget af informanternes individuelle anskuelser af ansøgningsprocessen, deres sociale virkelighed, og hvordan de – hver især – erfarer denne i hverdagen. Det er deres individuelle anskuelse af det sociale fænomen, som jeg har haft fokus på og derfor har jeg arbejdet ud fra et mål om at indfange denne menneskelige erfaring, som den viser sig i mine informanternes konkrete livsverden (Birkler, 2021:127). For at indfange ovennævnte, har fremgangsmåden været igennem kvalitative undersøgelsesmetoder, herunder det semistruktureret interview, hvor hensigten er: ” (...) at finde frem til det meningsindhold, som disse fænomener afspejler” (Birkler, 2021:127).

Ved at have positioneret mig ved en fænomenologisk tilgang, fik jeg i starten af undersøgelsesprocessen mulighed for at skabe interviewsituationer, hvor målsætningen bestod i at spørge nysgerrigt ind til, hvordan de unge oplever og forstår deres egen situation, og hvordan de navigerer i ansøgningsprocessen om opnåelse af dansk statsborgerskab. Dermed assisterede den fænomenologiske tilgang mig til at suspendere mine egne forudfattede meninger og antagelser, for at kunne forstå de unges oplevelser på deres egne præmisser.

Denne tilgangs fokus på subjektivitet og livsverden var tillige en central faktor for at kunne afdække, hvordan statsborgerskabsreglerne påvirker de unges sociale adfærd gennem indtryksstyring. Gennem den fænomenologiske metode fik jeg nemlig mulighed for at indsamle mine data og

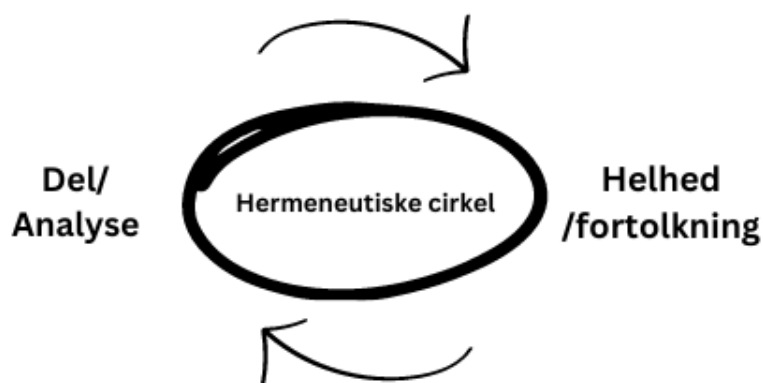
derefter analysere deres fortællinger og oplevelser på en måde, der er tro mod informanternes egne beskrivelser af deres livsfortællinger. Denne fremgangsmåde er forsøgt anvendt under hele processen, hvorfor jeg bl.a. har arbejdet med at opretholde transparens og refleksivitet, hvilket har været en nødvendig forudsætning for at sikre en valid og troværdig undersøgelse. Som påpeget i det tidligere afsnit, om mit inde fra perspektiv, har mit personlige engagement i feltet været både en styrke og en udfordring, men ved at anerkende og adresse denne dobbeltposition, har jeg bestræbt mig efter at levere en undersøgelse, der bidrager til at formidle en forståelse af de unges situation under ansøgningsprocessen og de mekanismer, der eventuelt måtte påvirke deres sociale adfærd. At arbejde ud fra denne tilgang, har givet mig en unik indsigt i informanternes udfordringer med undersøgelsesgenstanden, men også stillet krav til mig som undersøger, om at være refleksiv og kritisk over for min egen position i forskningen.

Som Bourdieu fastslog, er det vigtigt at være refleksiv som undersøger ved at erkende ens egen position i undersøgelsesfeltet (Bourdieu & Wacquant, 1996). I tråd med denne refleksive tilgang har jeg som nævnt, før og under udformningen af dette speciale, arbejdet med at opretholde en følelsesmæssig distance, samtidig med at jeg anerkender mine egne forforståelser af undersøgelsesfeltet. Denne refleksive praksis er også en integreret del af fænomenologien, som lægger vægt på forskerens bevidsthed om sin egen rolle og indflydelse på forskningsprocessen (Birkler, 2020). Dermed har min positionering i den fænomenologiske tilgang været afgørende for at afdække de unge menneskers oplevelser af undersøgelsesgenstanden, og ved at fokusere på deres subjektive erindringer har jeg udelukkende kunnet fokusere på at belyse de sociale og personlige implikationer, der påvirker dem, som følge af de nuværende regler for dansk statsborgerskab.

Hermeneutikken

I samme bog (Birkler, 2021) præsenteres hermeneutikken som en videnskabelig tilgang, der skal bistå til forståelse og fortolkning af tekster og fænomener (Birkler, 2021). Hermeneutikken stammer fra det græske ord "hermeneuein" og betyder "forklaring" eller "fortolkning" og fokuserer på betydningen 'bag overfladen' af fortællingen (Birkler, 2021). Jeg har derfor også positioneret mig ved hermeneutikken, da den erkender, at vi alle bringer vores egne forforståelser og livserfaringer med os når vi fortolker en tekst eller et fænomen. Den er i tråd med min forskningsmetode, da den

ikke bebrejder, at forskeren besidder forudindtagelser om fænomenet, men betoner i stedet vigtigheden af at være opmærksom på disse forudindtagelser, ved fx at forsøge at fokusere på teksten eller fænomenet ud fra dens konkrete kontekst (Birkler, 2021).

(Illustration udarbejdet på Canva af undertegnede, 2024, 25. maj).

Metodologiske overvejelser og valg i hermeneutikken

Jeg har benyttet mig af den hermeneutiske cirkel, som er en teoretisk model inden for hermeneutikken, der har bistået processen til at fortolke og forstå de fænomener, som mine informanter beskriver (Birkler, 2021). Ifølge modellen er forståelsen af en tekst eller et fænomen en cyklisk proces, hvor man bevæger sig frem og tilbage mellem helheden og delene af den undersøgelsesgenstand, som man forsøger at forstå (Birkler, 2021).

I sin bog (2021) diskuterer Birkler modellen og dens betydning inden for hermeneutikken. Den hermeneutiske cirkel indebærer således, at man først starter med at have en forforståelse eller en forudindtagelse om sin undersøgelsesgenstand. Derefter anvender man denne forforståelse til at tolke og analysere de enkelte dele af fænomenet eller citaterne (Birkler, 2021). Det er i relation til det undersøgelsesfelt, at man bevidst eller ubevidst vil besidde en forudindtaget fortolkning af fænomenet jeg undersøger, der undervejs i processen vil blive be- eller afkræftet (Birkler, 2021:113). Men han uddyber også, at ens forforståelse undervejs i processen kan ændre sig, da man optager ny viden eller nye indsigter, hvilket vil medføre en justering eller udvikling af den oprindelige

forforståelse. Mine forforståelser om undersøgelsesgenstanden har været foranderlige gennem hele undersøgelsesprocessen, hvor jeg har ændret mine antagelser over flere omgange. Eksempelvis startede jeg med et udgangspunkt, der også skulle undersøge de sociale konsekvenser, undersøgelsesgenstanden kunne have for medborgerskabet. Dog har jeg under analysefasen truffet nogle metodologiske valg om at fravælge koncentrationen af dette emne, ved i stedet at gå i dybden med de anførte undersøgelsesemner.

Ved at anvende den hermeneutiske cirkel som et redskab til før og under udformningen af min analyse, har det tildelt processen en dynamisk og cyklisk bevægelse mellem helhed og del, da forståelsen og dermed fortolkningen af en tekst aldrig forekommer som en lineær proces (Birkler, 2021). Hermeneutikken har givet mig en værdifuld ramme for den analytiske fase af mit speciale, hvor jeg ved at bruge en hermeneutisk tilgang, fik mulighed for at aktivere en dybere og mere nuanceret forståelse af de unges erfaringer og perspektiver på at opnå dansk statsborgerskab. Slutteligt vil jeg tillige fremholde, at jeg under dele af analyseafsnittet sandsynligvis vil være farvet af mit eget deltagerperspektiv, grundet mit interesseområde for forskningsobjektet samt min personlige involvering i det. Men da jeg primært lever i fænomenologien og hovedsageligt har beskæftiget mig med informanternes perspektiver og livsverden, har jeg skabt interviewsituationer, der har aktiveret informanternes oplevelser og derfor har mine forforståelser ikke domineret interaktionen. Det, jeg kommer med fra mig selv, er kun hypotetiske spørgsmål om undersøgelsesgenstanden, som så vil blive be- eller afkræftet af mine informanternes livserfaringer.

Metodeafsnit

Følgende afsnit skal præsentere læserne for specialets indsamlede data, hvordan denne er indhentet og hvilke mellemovervejelser jeg har gjort mig undervejs samt etiske dilemmaer under udførelse af interview.

Dataindsamling

Specialets primære empiri er opsøgt ud fra kvalitative interviews, da det ” (...) kvalitative forskningsinterview forsøger at forstå verden ud fra subjekternes synspunkter, udfolde betydningen af deres oplevelser og afdække deres levede verden forud for videnskabelige forklaringer” (Kvale & Brinkmann, 2015:19). Ved at udføre det kvalitative forskningsinterview, har jeg ligeledes haft mulighed for at udforske undersøgelsesfænomenet ud fra mit videnskabsteoretiske ståsted. Jeg har helt konkret foretaget fire adskilte kvalitative forskningsinterviews. Jeg har bevidst undladt undersøgelsesmetoder, såsom survey, eftersom jeg ønskede at afholde nærværende interview samtaler med informanterne, der tillod uddybning af kontekstbestemte begivenheder og løbende opfølgning på det omtalte (Kvale & Brinkmann, 2015).

Interviewform

Jeg har valgt at benytte det narrative interview, som er en interviewmetode, der centrerer sig om de historier, de interviewede deler, deres handlinger og strukturen i samtalen. Denne interviewtilgang fremmer ligeledes en dynamisk samtale, der er (...) *signifikant for fortælleren, og som fører til en novelle*” (Kvale & Brinkmann, 2015:209-211). Ved at anvende denne interviewmetode med for mine informanter var mit mål dermed at skabe et miljø, der motiverede til spontane tilføjelser knyttet til fortællingen og, som jeg gennem transskription præcist kunne indfange og gengive via den mundtlige fortælling. Jeg har derfor tildelt interviewene annotationer for at sikre en nøjagtig skriftlig fremstilling. Den narrative interviewform har tillige givet mig mulighed for at skabe interviewsituationer, hvor jeg indledte hvert et interview med et spørgsmål vedrørende en specifik begivenhed, såsom at forespørge om indvirkningen af ansøgningsprocessen på informanternes levede liv og deres strategier til at navigere i ansøgningsprocessen. Gennem interviewene har det været afgørende for mig at påtage mig en lyttende rolle uden væsentlige indskydelser af egne perspektiver eller skævheder vedrørende undersøgelsesgenstanden. I min egenskab som interviewer besad jeg dermed en aktiv rolle i at forme informantens personlige fortælling gennem en kombination af opfølgende spørgsmål, nonverbale stikord og naturlige pauser (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg greb ligeledes de passende øjeblikke til at indskyde samtalen med tankevækkende spørgsmål, der havde til formål at afdække afgørende information og sikre et

glidende flow i informanternes fortællerproces (Kvale & Brinkmann, 2015). Sidstnævnte har vist sig at bidrage gevaldigt til undersøgelsesprocessen, eftersom det gav mig anledning til at spore mig ind på nye blikke af undersøgelsesgenstanden.

Etisk dilemma ved udførelse af interview

Mit udgangspunkt har været at skabe interviewsituationer som er nærværende, hvorfor jeg tidligt i undersøgelsesprocessen traf en beslutning om at dette skulle tilvejebringes ud fra en narrativ interviewform. Selvom mit valg har hvilet trofast på denne beslutning, har valget af denne interviewform ligeledes bragt en række etiske udfordringer undervejs, og disse viste sig i interviewsituationerne på flere niveauer. Den primære udfordring var, at mine målgruppeinformanter ofte ville afvente en form for fortælling eller kommentar fra mig, eftersom de har kendskab til, at jeg deler samme livsomstændighed som dem. Selvom jeg har været gennemsigtig før afholdelsen af interviewsamtalen, ved at påpege rammerne for interviewet herunder at min rolle ville være at lytte med mindre indskydelser, så ville dette skabe et etisk dilemma, da målgruppeinformanterne i højere grad, gav udtryk for et andet behov. Dette behov ville eksempelvis omfatte, at jeg kom på banen med mine egne forforståelser. Min egen position som interviewer, er i denne sammenhæng relevant at betragte, da jeg ikke kan frasige mig de positioner, som jeg selv er en del af, da mine informanter oplever og ser mig som ligesindet aktør i feltet.

For at være tro mod specialet, har jeg arbejdet for at undgå ovenstående konfrontation, eftersom jeg havde besluttet at bryde med min deltagerrolle i interviewsituationen. Dog har denne etiske forhindring ikke nødvendigvis vist sig at være en barriere. Undervejs indså jeg, at informanternes behov for at inddrage mig i samtalen skyldtes samtalens sårbarhed og dét fælles fundament, som var vores fælles tredje. Virkeligheden var ikke til at undlade, og jeg har været nødsaget til at erkende denne miskendelse. Derfor har jeg tilladt mig selv at komme i spil på en hensigtsmæssig måde, med det udelukkende formål at skabe et trygt rum for og gensidigt samspil med informanterne så det stadigvæk var deres egne livsfortællinger der var i fokus.

Informeret samtykke

I forbindelse med afholdelse af interviewene, er der ligeledes blevet udarbejdet en samtykkeerklæring (se bilag for anvendt samtykkeerklæring) til alle informanter. Interviewdeltagerne blev fra begyndelsen delagtiggjort i specialets formål, hvad deres besvarelser skulle anvendes til, rammerne for interviewet samt introduceret for, hvem kandidatspecialet skal offentliggøres for. Samtykkeerklæringen har sikret transparens mellem undertegnede og informanterne og optrådt som et juridisk bindende redskab, hvor jeg som undersøger kunne sikre, at de involverede har deltaget frivilligt. Informanterne er blevet fremlagt retten til at trække sig ud af undersøgelsen på et hvilket som helst tidspunkt, eftersom der foreligger denne skriftlige aftale (Kvale & Brinkmann, 2015).

Interviewguide

Før interviewfasen indtraf, har jeg forberedt et script og dermed benyttet mig af interviewguides, der beror på det semistrukturerede interview (Kvale & Brinkmann, 2015). Der er udarbejdet to udgaver af interviewguides, der indeholder specificerede og kategoriserede spørgsmål til informanterne med og uden dansk statsborgerskab (se bilag for interviewguides).

Guiden indeholder en oversigt over interviewforløbet, forslag til interviewspørgsmålene, samt underspørgsmål til mit hovedspørgsmål, som er ønsket at afdække gennem interviewene (Kvale & Brinkmann, 2015).

Databearbejdning

Følgende afsnit skal tydeliggøre for læserne, hvordan den respektive data er blevet bearbejdet før og under analysefasen.

Transskription

For at skabe en god forudsætning for den senere analyse af interviewene, har det været vigtigt at skabe et struktureret udgangspunkt fra starten, som at transskribere interview samtalerne og med dette afsæt, indtrådte jeg allerede undersøgelsens første analytiske proces (Kvale & Brinkmann, 2015:239). Jeg har anvendt en lydoptager, som skal optage interview samtalerne, da dette er den

første forudsætning for at kunne transskribere et interview. Transskription i sin forstand betyder, at man transformerer fra én form til en anden og dermed oversætter fra talesprog til skriftsprog, hvor konstruktionen undervejs i transskriptionsprocessen indebærer en række vurderinger og beslutninger (Kvale & Brinkmann, 2015:236).

I min transskriptions fase har jeg udvalgt ordret gengivelse af informanternes mundtlige form, da jeg har anvendt den narrative interviewform. Jeg har anvendt skriftlige konstruktioner, heraf transskriptionskonventioner/annotationer, der afspejler mine informanternes mundtlige sekvens i deres fortællinger (Kvale & Brinkmann, 2015:245). Ved at transskribere på ovennævnte måde, kan der samtidig forekomme en udfordring, da teksten kan blive usammenhængende eller svævende for læseren at forstå (Kvale & Brinkmann, 2015:245). Til den senere analyse, har jeg derfor valgt at anvende citater uden for mange mundtlige sekvenser, for at skabe en letforståelig og lettilgængelig læseoplevelse.

Jeg har anvendt Zetlands transskriptions værktøj "Good Tape" til at transskribere de sidste afholdte interviews, hvilket har vist sig at være både effektivt og optimeret arbejdsprocessen. Good Tape leverede præcise transskriptioner, nøjagtig og pålidelighed i overførslen af mine data.

Kodning

Med henblik på at identificere interviewpersonernes udtalelser, har jeg valgt at kode interviewet, ved at opdele tabellen i tre overskrifter og tildele dem farver. Jeg har tillige kodet/analyseret den indsamlede data med henblik på at be- eller afkræfte mine hypoteser og derfor har jeg anvendt et kodningsskema (se kodningsskema nedenfor), for at sikre, at analysen er stringent og relaterer sig til de teoretiske udgangspunkter, som jeg dannede mig ved opstartsfasen. Overskrifterne på kodningsskemaet er med udgangspunkt i problemformuleringen og har assisteret processen til at organisere samt strukturere problemformuleringens underliggende fænomener, som jeg har været interesseret i at få besvaret (Kvale & Brinkmann, 2015:185).

Se kodningsskema på næste side.

Kodningsskema

Overskrifter	Underskrifter	Teori
Hvilke mestringsstrategier demonstrerer de unge mennesker under ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og hvordan påvirker det deres indtryksstyring?	• Fremmedgørelse • Assimilation • Danskhed • Tilhørsforhold • Drømme • Håb • Adfærdsregulering • Social adfærd • Indtryk/udtryk • Kontrol • Strategier • Regler • Disciplin/kontrol • Belastning/stress • Selvopfattelse • Følelser • Rettigheder • Forskelsbehandling • Drømme • Konsekvenser • Afvigelse • Adfærd • Krav • Tilvalg/fravalg	• Oplevelse af Sammenhæng (OAS) • Indtryksstyring

Kodningsskemaet har bistået specialets data til at klassificere og identificere den anvendte teori i analysen og som tillige har vist sig at være brugbar for databearbejdningsprocessen, da det har afhjulpet til at skabe overblik og systematik af udsagnene. Det er ligeledes værd at fremholde, at kodningsskemaet var færdigudviklet før udførelse af transskriptionerne, hvorfor der er tale om

begrebsstyret kodning (**Kvale & Brinkmann, 2015:263**). I det resterende afsnit vil jeg dissekere, hvordan jeg har forstået og fortolket de anvendte teoretiske begreber under kodningen af interviewene.

OAS

Teorien 'oplevelse af sammenhæng' indeholder tre begreber hhv. begribelighed, håndterbarhed og meningsfuldhed, der hver især bidrager til at redegøre for individets handlestrategier. Ved at inddrage anførte begreber/koder i mine deduktive betragtninger af undersøgelsesgenstanden, har jeg fx anvendt begrebet *begribelighed* til at undersøge, hvorvidt mine informanter forstår reglerne for opnåelse af dansk statsborgerskab, ved at se på hvordan klarhed eller kompleksitet i reglerne påvirker deres evne til at navigere i systemet. *Håndterbarhed* har fungeret som ledetråd til at observere, hvordan mine informanter håndterer de udfordringer, der medfølger statsborgerskabsprocessen, ved at spørge ind til deres ressourcer og strategier til at opfylde kravene. Dette har bl.a. indbefattet spørgsmål om, hvordan de bruger deres netværk og deres sociale ressourcer, samt deres psykologiske mestringsstrategier. Slutteligt har *meningsfuldhed* tilført opstartsfasen med, at jeg fra start har haft et blik for at undersøge, i hvilket omfang statsborgerskabsprocessen opleves som værende meningsfuld. Dette har bl.a. inkluderet, at jeg har iagttaget de unges følelse af at høre til i det danske samfund og deres opfattelse af statsborgerskabets værdi og formål.

Indtryksstyring

Jeg har anvendt begrebet om indtryksstyring, som et værktøj til at afsøge, i hvor stor en grad mine informanter var villige til at styre deres indtryk af sig selv over for omverdenen. Ved at spørge ind til deres styringsstrategier og tilpasningsevner i sociale sammenhænge, var jeg i stand til at afkode, hvilke former for indtryksstyring, de unge udviste, som led i at opfylde kravene for opnåelse af dansk statsborgerskab. Jeg har forstået og fortolket mine informanternes udsagn, som indtryksstyring, når de har beskrevet, hvordan de bevidst styrer andres opfattelser af dem i kontekstbestemte situationer. Helt konkret har jeg kodet mine informanternes fortællinger, som indtryksstyring, når de har udtalt, at de bevidst styrer andres opfattelse af dem i specifikke situationer, hvor de ved, at andre observerer dem og dermed regulerer deres adfærd, for at skabe det ønskede indtryk hos observatøren. I dette tilfælde, er observatøren systemet, som forvalter lovgivningen om dansk

indfødsret, såsom indfødsretskontoret, politiet eller politikerne. Interviewene fremviste nemlig gennemgående udsagn om frygt for at blive nægtet adgang til ansøgning om dansk statsborgerskab. Fx udtalte nogle af mine informanter, at de bevidst ikke deltog i demonstrationer, ikke befærdede sig i politiets besigtigelses- og visitationszoner og ikke ytrede sig online på sit private sociale netværk, mens ansøgningsprocessen pågik. Med udgangspunkt i disse styringsstrategier, anvender jeg begrebet til at analysere, hvorvidt der gennem ydre mekanismer er tale om tilpasset social adfærd igennem indtryksstyring.

Præsentation af informanter

Nedenfor ønsker jeg at præsentere informanterne af specialet. Pseudonym er tildelt informanterne, med henblik på at anonymisere deres interviewsvar i specialet.

Amelia: Afholder sabbatår og har ansøgt om dansk statsborgerskab

Amelia er 20 år. Hun er født i Aarhus og opvokset samt bosat Holstebro. Amelia bestod sin studentereksamen det forhenværende år og i dag er hun i gang med et sabbatår, hvor hun blandt andet supplerer op på nogle fag grundet sit ønske om uddannelsesvalg. Amelias forældre oprinder fra Somalia og grundet landets tidligere borgerkrige havde Udlændingestyrelsen udstedt et fremmedpas til hele Amelias familie, som primære rejsedokument. Da Amelia blev 18, ansøgte hun om permanent opholdstilladelse og afbrød ikke sin uddannelse. Hun fik tildelt permanent opholdstilladelse i 2022 og efter et år indsendte hun sin ansøgning om dansk indfødsret i julen 2023. Hun har søgt dispensation fra beskæftigelseskravet og afventer fortsat behandlingen af sin ansøgning om dansk indfødsret.

Filip: Har ikke taget et valg, grundet overvældelsen af reglerne

Filip er 22 år. Han er født og opvokset samt bosat i København. Han arbejder i en børnehave i sit lokalmiljø og læser hf-fag i København. Filips forældre oprinder henholdsvis fra Tyskland og Østrig og flyttede til Danmark fire år inden han blev født. Han er en østrigsk statsborger, som var et statsborgerskab han automatisk fik tildelt ved fødsel. Filip har en permanent opholdstilladelse i Danmark og vil gerne ansøge om dansk statsborgerskab, men opfylder på nuværende tidspunkt ikke beskæftigelseskravet, da han ikke har arbejdet fuldtid i 3,5 år inden for 4 år.

Anas: Prioriterer sin akademiske uddannelse, men frygter udvisning

Anas er 26 år. Han er født og opvokset på Frederiksberg og bosat på Nørrebro i København. Han er medicinstuderende på Københavns Universitet og befinder sig på sit sidste semester af sin bacheloruddannelse. Anas' forældre oprinder fra Jordan og hans far kom til Danmark som asyl flygtning. Da Anas fyldte 18 år blev han i systemet registreret med samme opholdsgrundlag som sin far og har dermed arvet en midlertidig opholdstilladelse, på baggrund af asyl. Dette opholdskort skal fornyes hvert andet år. Anas kan ligeledes ikke få udstedt et jordansk pas og har et blåt rejsedokument, som han har fået udstedt af Udlændingestyrelsen i Danmark. Han vil gerne ansøge om dansk statsborgerskab, men opfylder på nuværende tidspunkt ikke beskæftigelseskravet, så længe han er under uddannelse.

Hussein: Har fået dansk statsborgerskab, men er stadig mærket af 10 års ansøgningsproces

Hussein er 31 år. Han er født og opvokset i Jylland og er bosat i København. Hussein er uddannet folkeskolelærer, men arbejder på nuværende tidspunkt som pædagogisk koordinator på en skole i Hvidovre, hvor han koordinerer forskellige pædagogiske indsatser for folkeskolebørn. Husseins forældre oprinder fra Somalia og grundet landets tidligere borgerkrige havde Udlændingestyrelsen udstedt et fremmedpas til hele Hassans familie, som primære rejsedokument. Da Hussein blev myndig i 2011, startede han sin ansøgningsproces om at opnå dansk statsborgerskab. Efter 12 års ansøgningsproces opnåede Hussein endelig dansk statsborgerskab i 2021.

Informativt afsnit om ansøgningsprocessens forudsætninger

Inden analysen besvarer specialets problemformulering om, *hvilke mestringsstrategier de unge mennesker demonstrerer i ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og hvordan det påvirker deres indtryksstyring?* er det relevant for analysens kontekst at opsummere de juridiske rammer for opnåelse af dansk statsborgerskab ved at præsentere de seneste skelsættende regelændringer i lovgivningen. Det følgende afsnit vil derfor kort opsummere de udslagsgivende krav, som unge ansøgere skal opfylde, før de kan søge om dansk statsborgerskab.

Som anført i specialets indledende afsnit, er det afgørende for at de unge kan opnå dansk statsborgerskab ved lov (cirkulæreskrivelsen om naturalisation), at de har fået udstedt en permanent opholdstilladelse (Kapitel 3, §5A, Cirkulæreskrivelse om naturalisation, 2018), men Udlændingelovens krav til permanent opholdstilladelse er blevet strammet, i takt med at kravene for at opnå statsborgerskab er blevet strammet (Institut for Menneskerettigheder, 2021:88).

Udlændingelovens hyppige ændringer har medført øgede udfordringer for personer, der søger dansk statsborgerskab og Institut for Menneskerettigheder udtrykker bekymring over de mange ændringer, og udtaler, "at de mange ændringer betyder, at det er svært at forstå reglerne" (Institut for Menneskerettigheder, 2021).

Ved ansøgning om permanent opholdstilladelse over 18 år, fremholdes det i bekendtgørelsen, at ansøgeren skal have boet lovligt i Danmark i mindst 8 år, at man ikke er idømt ubetinget straf, ikke modtaget offentlig hjælp 4 år forud for din indgivelse af ansøgningen med mere (§11 stk 3. nr. 1-9, Bekendtgørelse af Udlændingeloven, 2019). Derudover er der en række andre grundlæggende betingelser, du som ansøger, skal opfylde, som bl.a. beskæftigelseskravet, der indebærer, at du har været i ordinær fuldtidsbeskæftigelse eller udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i mindst 3 år og 6 måneder inden for de sidste 4 år forud for meddelelsen af tidsubegrænset opholdstilladelse (§11 stk. 3 nr. 8, Bek. af Udlændingeloven, 2019). Meddelelsen af tidsubegrænset opholdstilladelse forudsætter endvidere, at ansøgeren opfylder 2 betingelser ud af 4. Et af disse betingelser er at ansøgeren skal have bestået en medborgerskabsprøve jf. integrationslovens §41 b eller udvist aktivt

medborgerskab i Danmark på mindst 1 års deltagelse i bestyrelser eller organisationer (§11 stk. 4 nr. 1, Bek. af Udlændingeloven, 2019).

Lempeligere regler mellem 18 og 19 år

Hvis du er ung mellem 18 og 19 år, kan du få permanent opholdstilladelse efter lempeligere betingelser. Det kræver dog, at du skal have været i uafbrudt uddannelse eller ordinært fuldtidsarbejde siden afslutningen af folkeskolen (§11 stk. 12, Bek. af Udlændingeloven, 2019). Derudover skal du opfylde en række andre betingelser, som bl.a. ikke at have forfalden gæld til det offentlige, ikke have begået kriminalitet, du skal acceptere en opholds- og selvforsørgelseerklæring og du må ikke have modtaget visse typer af offentlig hjælp (§11 stk. 3 nr. 2, 4, 5, 6, Bek. af Udlændingeloven, 2019).

Hvis du mod al forventning ikke lever op til kravet om permanent opholdstilladelse, vil du modtage et midlertidigt opholdskort. Ved en midlertidig opholdstilladelse, er dit ophold i Danmark tidsbegrænset. Du kan få forlænget din tidsbegrænsede opholdstilladelse i Danmark, hvis du har familiemæssig tilknytning til en udlænding med tidsbegrænset eller tidsubegrænset opholdstilladelse (§9n stk. 1, Bek. af Udlændingeloven, 2019). Det er en betingelse, at du bor fast i Danmark. (§9n stk. 2, Bek. af Udlændingeloven, 2019).

Skelsættende regelændringer udelukker kriminelle for bestandigt

De seneste justeringer af dansk indfødsret blev gennemført i 2021 og ifølge aftalen d. 20. april 2021 har det bl.a. indbefattet en justering af kravet om fuldtidsbeskæftigelse og en skærpelse af vandelskravet, der omfatter kravet om, at du som ansøger har forbud mod at begå visse typer af kriminalitet (Udlændinge- og integrationsministeriet, 2024).

Den seneste skærpelse af vandelskravet har således afgjort, at hvis en ansøger er blevet idømt betinget eller ubetinget fængselsstraf eller foranstaltninger efter straffelovens kapitel 9, skal ansøgeren fremover udelukkes permanent fra at blive dansk statsborger (Punkt 3, Cirkulæreskrivelse om naturalisation, 2021). I samme foranledning, har ovenstående aftale (2021) også justeret kravet om beskæftigelse, således at en ansøger skal have været i ordinær

fuldtidsbeskæftigelse eller udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i mindst 3 år og 6 måneder inden for de sidste 4 år, forud for tidspunktet for fremsættelse af et lovforslag om indfødsret samt være tilknyttet arbejdsmarkedet på tidspunktet for fremsættelse af lovforslag om indfødsret (Punkt 3, Cirkulæreskrivelse om naturalisation, 2021). De justerede betingelser for beskæftigelseskravet gælder kun for ansøgninger, som er behandlet efter den 19. april 2021. De skærpede krav til kriminalitet gælder dog for alle ansøgninger, uanset hvornår de er indgivet, da disse behandles med tilbagevirkende kraft (punkt 4, Cirkulæreskrivelse om naturalisation, 2021).

Hvorfor skal uddannelse tælle med?

Et spørgsmål, der er gennemgående og som fortsat forsøges ændres, er kravet om, hvorvidt danskfødte børn eller unge skal opfylde kravet om fuldtidsbeskæftigelse (Mellemfolkeligt Samvirke, 2024). Som reglerne er i dag, fordrer det de unges ansøgningsprocesser om dansk statsborgerskab, at de tiltræder en ufaglært stilling i stedet for at søge ind på en beskæftigelsesrettet uddannelse (Mellemfolkeligt Samvirke, 2024). Førhen har Institut for Menneskerettigheder (2021) konstateret gennem kvalitative undersøgelser, at unge, der ikke har haft mulighed for at blive danske statsborgere som børn og som først kan ansøge, når de bliver voksne, stilles for de samme strenge krav, der stilles til personer, der indvandrer til Danmark som voksne (Institut for Menneskerettigheder, 2021).

Dette forår er der lanceret et nyt vidensbidrag til emnet, der udfoldes gennem rapporten af Mellemfolkeligt Samvirke (MS) *“Uddannelse eller statsborgerskab”*, hvor MS (2024) fortsætter argumentationen om, at reglerne for opnåelse af dansk statsborgerskab fortsat burde ændres for børn og unge, der er født i Danmark (Mellemfolkeligt Samvirke, 2024).

Flere institutioner, herunder forfatterne, Institut for Menneskerettigheder, Københavns Professionshøjskole mv. har skrevet under på, at regeringen indfører, at uddannelse medtælles i beskæftigelseskravet (kravet om fuldtidsbeskæftigelse) både når man søger om permanent opholdstilladelse og dansk statsborgerskab (Mellemfolkeligt Samvirke, 2024).

MS begrundet, at ved at inkludere uddannelse som en form for beskæftigelse, fjernes et væsentligt dilemma for de ansøgere, der ønsker at bidrage til det danske samfund og hævder, at det tillige vil give ansøgerne mulighed for at tage en uddannelse, der kan føre til mere kvalificeret arbejde, uden at de skal opgive deres drømme om permanent ophold eller statsborgerskab (Mellempolkeligt Samvirke, 2024).

Analysestrategi

Analysen udarbejdet med udgangspunkt i specialets primære empiri, som er opnået gennem kvalitative interviews heraf fire semistrukturerede interviews af unge i alderen 20-35 år. Udover informanternes egne udsagn og præsenteret teoretiske perspektiver, er det væsentligt at påpege, at der undervejs i analysen trækkes på nye empiribidrag i form af beretninger fra relevante rapporter, politiske udtalelser og relevant juridisk information, der skal understøtte analysen til at udforme et større helhedsperspektiv. Disse eksterne dokumenter, skal bistå analysen til at tydeliggøre den virkelighed, som mine informanter er omfattet af, som følge af ansøgningsprocessen mod opnåelse af dansk statsborgerskab. De respektive dokumenter skal tillige præsentere samtidens politiske stemme, der bidrager til at fastlægge den kontekst, som specialets informanter, befinder sig i.

Det er væsentligt at fremhæve, at jeg i min analyse fortolker og forstår min primære empiri, ud fra et fænomenologisk og hermeneutisk udgangspunkt. Det betyder, at jeg begriber og anskuer min indhentede data som en række livsfortællinger, hvori informanternes subjektive livshistorier og sociale opfattelser af undersøgelsesgenstanden, netop er disse som jeg er mest interesseret i at fortolke gennem analysen.

Afsnittet er organiseret således, at analysen behandler empirien ud fra to teoretiske perspektiver, der hver især tager afsæt i ovennævnte hovedspørgsmål. Undervejs i analysen vil der forløbe en diskussion af det undersøgte fænomen og vurderinger, der taler for og imod det undersøgte felts hypoteser vil blive fremlagt. Ved afslutningen af analysen vil disse hidtidige vurderinger sammenfattes i én hovedkonklusion, der har til hensigt at fastslå analysens hovedpointer ved at besvare specialets hovedspørgsmål.

Analyse

Følgende analyseafsnit vil undersøge specialets problemformulering om: Hvilke mestringsstrategier demonstrerer de unge mennesker i ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og hvordan påvirker det deres indtryksstyring? I de foregående afsnit, har jeg redegjort for og demonstreret brugen af begreberne 'oplevelse af sammenhæng' og 'indtryksstyring', som jeg ønsker at anvende i det kommende analyseafsnit, for at aktivere informanternes livsfortællinger om undersøgelsesgenstanden.

De unges oplevelse af meningsfuldhed

Aaron Antonovskys (2000) begreb "oplevelse af sammenhæng" består af tre essentielle komponenter: *begribelighed*, *håndterbarhed* og *meningsfuldhed*, der tilsammen, afhængigt af deres samspil, skal afgøre om individet besidder en stærk eller lav oplevelse af sammenhæng (Antonovsky, 2000:34-35). Antonovsky argumenterede for, at en høj oplevelse af sammenhæng var fundamental for at individet kunne håndtere stressede livsbegivenheder og for deres opnåelse af trivsel (Antonovsky, 2000:34-35). Min første informant, Amelia på 20 år, beskriver på et tidspunkt, hvordan reglerne for opnåelse af dansk statsborgerskab har haft en afgørende effekt på hendes beslutningsprocesser inden sin studentereksamen:

"Altså, jeg vil nok sige, at de har påvirket mig meget. Især fordi, at jeg stod helt vildt i løbet af gymnasiet og var i tvivl, om jeg overhovedet skulle tage et sabbatår. Da man nemlig hører, at om et sabbatår, det kan kun være dårligt for ens ansøgning, og man kan få afslag på baggrund af det [...] Altså, jeg blev nødt til at prioritere mig selv frem for de her regler. Så jeg har valgt at tage det her sabbatår på trods af, at det måske kan have en negativ effekt på min ansøgning". (Amelia, d. 28. marts, 2024).

Amelia beskriver et dilemma, som rapporten fra MS (2024) skildrer, hvor ansøgningsprocessen sår tvivl hos ansøgerne om, hvorvidt de skal forfølge deres drømme eller afholde sig fra ikke at overholde reglerne om at være fuldtidsbeskæftiget (Mellemfolkeligt Samvirke, 2024). Derudover fortæller Amelia at hendes dilemma, om hvorvidt hun skulle afholde et sabbatår eller ej, kan have negative og udslagsgivende konsekvenser for udfaldet af hendes ansøgningsproces, men alligevel besluttede hun, at prioritere sig selv, frem for at imødekomme reglerne, velvidende om, at det kan

have en langsigtet og negativ effekt for hende. Amelia uddyber sit dilemma yderligere, ved at beskrive nedenstående ønskværdige scenarie:

”(...) det er jo altid fedt at kunne få det danske statsborgerskab og drømmen om at få det, er jo også en stor del hos en selv. Men igen, så tænker jeg også, man er jo også stadig et menneske, og man skal også have retten til at leve, og retten til at kunne udforske, hvad det er, man selv gerne vil med sit liv. Altså, jeg tænker ikke, at nogle regler skal dirigere 100% hvad jeg skal. Så jeg har tænkt, det er vigtigere for mig at vælge noget, jeg er glad for, end at vælge ud for nogle af de der, altså, på grund af reglerne”. (Amelia, d. 28. marts, 2024).

Amelia bringer flere perspektiver i spil, når hun beskriver sin opfattelse af de nuværende regler. Hun påpeger blandt andet sit valg om at udleve et meningsfuldt liv og dermed tilvælge den vej, der bringer hende glæde og tilfredshed, uden at være fuldkommen styret af reglerne for dansk statsborgerskab. Hendes beslutning om at følge sine egne interesser, ved ikke at lade sig kontrollere af strenge regler og krav, afspejler tillige rapportens (2024) centrale emne om, hvordan uddannelsesvalg og krav til statsborgerskab kan være i konflikt, og hvordan unge ansøgere navigerer mellem disse krav og deres personlige ambitioner (Mellempøkeligt Samvirke, 2024).

Amelias valg, om at prioritere et sabbatår med henblik på at vælge den uddannelse, som er meningsfuld for hende på længere sigt, afspejler Antonovskys ene komponent *meningsfuldhed*. Ifølge Antonovsky, involverer meningsfuldhed, at individet oplever områder i sit liv som værd at investere og engagere sig i, da de giver mening og dermed fremtræder *meningsfulde* (Antonovsky, 2000:36). Selvom begivenheder i ens liv kan forekomme udfordrende, så har individet mod på at investere energi og engagement i det pågældende livsområde (Antonovsky, 2000:36).

Amelia beskrev, hvor stort et beslutningspres hun mærkede på gymnasiet, men valgte efterfølgende alligevel at opretholde meningsfuldheden i sit liv, ved at træffe valg, der har værdi og formål for hendes liv. Selvom hun fortsat står overfor nogle svære og potentielt demotiverende regler. Amelias valg af håndtering tolker jeg som et udtryk for en moderat høj oplevelse af meningsfuldhed, eftersom hun ifølge teorien villigt tager *”(...) udfordringen på sig, er besluttet på at finde en mening med den og gør sit bedste for værdigt at klare sig igennem den”* (Antonovsky, 2000:37). Ifølge

Antonovsky kan ovenstående komponent også betragtes som motivationselementet for at opnå en stærk oplevelse af sammenhæng (Antonovsky, 2000:36).

På trods af Amelias velvillighed til at opretholde motivationen og dermed meningen med sin beslutning om sabbatår, optræder der et divergerende element til følelsen af meningsfuldhed. For selvom, at Amelia oplever det som meningsfuldt at prioritere roen til at træffe sit uddannelsesvalg gennem et sabbatår, finder hun fortsat elementer ved reglerne som værende ikke meningsfulde. Under vores samtale, spørger jeg Amelia, om hun nogensinde har følt sig demotiveret under ansøgningsprocessen, hvortil hun svarede:

“Til tider, ja. Det har jeg. Simpelthen, altså jeg tror, især da det var, jeg sad og læste op til indfødsretsprøven, der var jeg sådan lidt, altså det her, det har jeg haft tilbage i gymnasiet, det her, det har jeg lært om tilbage i 9. klasse og i 8. klasse, at jeg forstår ikke, hvorfor jeg skal testes i den her viden, som jeg har været gennem min uddannelse, som andre fra min, altså mine jævnaldrende også har været gennem sin uddannelse. Og så skal jeg stå og blive vurderet på netop de her spørgsmål, altså det kunne jeg godt mærke, det gjorde egentlig lidt, altså man mistede motivationen for at læse op, altså hvis man kan sige det på den måde, og blev også ret sur, da det var, at jeg skulle sidde og skrive en motiveret ansøgning i forhold til, hvorfor jeg netop skal have dispensation for det der beskæftigelseskrav [...] altså jeg synes bare, at det var hul i hovedet, at der var nogle politikere, der skulle stå og vurdere, om hun skal have lov til ikke at få [...] og man skulle stå og forklare sig selv, hvorfor man må være dansk [...] altså jeg synes bare, det hele var absurd, hvis man kan sige det på den måde. (Amelia, d. 28. marts, 2024).

I citatet ovenfor, udtrykker Amelia en tydelig frustration over at skulle testes på viden, som hun angiveligt allerede har tilegnet sig igennem sin danske opvækst i folkeskolen og som kan sidestilles med den viden, som hendes jævnaldrende også har tilegnet sig. Hun beskriver en følelse af, at processen med at skulle bevise sin danskhed og ansøgningen om dispensation for beskæftigelseskravet, er absurd og meningsløs. Amelias følelse af meningsfuldhed eller mangel på samme, kan tolkes som en indikator for en lav meningsfuldhed, eftersom hun ikke forstår formålet eller logikken bag de krav, som hun skal opfylde og hun finder dem ligeledes absurde. Ifølge Antonovsky, vil Amelia opleve mangel på meningsfuldhed på dette livsområde, eftersom hun ikke

forstår meningen med de pågældende krav og dermed finder dem meningsløse (Antonovsky, 2000:36-37).

På tværs af mine informanternes fortællinger ses en lignende fortælling hos Filip på 22 år, hvor den manglende *meningsfuldhed* også kommer til udtryk, hvilket understøtter Mellemfolkeligt Samvirkes (2024) postulat om konflikten mellem uddannelse og statsborgerskab. Filip har, ligesom Amelia, en permanent opholdstilladelse, men i modsætning til Amelia, der netop har begyndt sit sabbatår, har Filip været i gang med sit sabbatår i tre år. I vores interview uddybede han, hvordan de nuværende regler har påvirket hans evne til at tage en beslutning:

"Altså helt konkret, så har det ført til, at jeg har taget et tredje sabbatår. [...] Og så da jeg i forbindelse med det debatindlæg, jeg skrev for noget tid siden, satte mig mere ind i reglerne om at opnå dansk statsborgerskab og så det her beskæftigelseskrav, blev jeg lige pludselig meget i tvivl om min livsvalg og den retning, jeg ønsker at gå, fordi jeg indtil videre [...] havde tænkt, at jeg godt ville starte studie efter jeg havde været færdig på højskole, selvom jeg ikke helt var afklaret med, hvad det skulle være." (Filip, d. 1. april, 2024).

Ud fra ovenstående citat kan det tolkes, at Filip oplever stor tvivl om sine livsvalg og fremtid, hvilket kan tyde på, at Filip ikke oplever sin situation som meningsfuld. Han er ikke sikker på, om det er værd at investere energi i enten at påbegynde et langvarigt studie eller at arbejde fuldtid, for at opfylde beskæftigelseskravet. Det var i interviewet med Filip anskueligt at bemærke, at han oplever flere niveauer af meningsløshed. Under vores interview tog samtalen nemlig en interessant vending, eftersom Filip begyndte at italesætte en følelse af lammelse, som ansøgningsprocessens krav frembragte i ham:

"Så det, som det jeg egentlig har gjort, er, at det har sådan lammet mig lidt og sat mit liv på pause og været så stort en problemstilling for mig, at jeg nærmest ikke har kunnet tage stilling til noget. Jeg har været meget sådan, det har været en kæmpestor beslutning, skal jeg starte studie? Og vente ti år måske med at kunne gøre det, eller skal jeg bare arbejde tre og et halvt år mere, selvom jeg godt vil [...] starte studie? Og det har jo så resulteret i, at jeg ikke rigtig har gjort noget af det, ikke? Altså noget af de to, fordi jeg bare har været sådan helt, det kan jeg ikke tage stilling til." (Filip, d. 1. april, 2024).

For at undersøge, hvorvidt Filip oplever meningsfuldhed i sin situation, kan anførte citat ansues ud fra flere aspekter. Filip beskriver, at han føler sig lammet og oplever en usikkerhed omkring sine valg. I hans valg, står han over for en stor beslutning mellem at starte beskæftigelsesrettet studie eller arbejde ufaglært på fuldtid i 3,5 år inden for 4 år for at opfylde beskæftigelseskravet, men han er ikke i stand til at beslutte sig. Denne mangel på afklaring gør det svært for ham at se en meningsfuld retning i sin situation. Filips udsagn kan tillige tolkes som, at beslutningen mellem valg af uddannelse eller statsborgerskab har påført ham en overvældelse, som også er ude af hans kontrol, at det har lammet ham og sat hans liv på pause. Når en situation føles overvældende og uoverskuelig, er det tillige svært at finde mening i at engagere sig i den, fordi det kræver mere energi og ressourcer, end man føler, man har til rådighed (Antonovsky, 2000:37).

Eftersom Filip endnu ikke har genfundet den nødvendige motivation til at tage stilling til noget af ovenstående, vil det ifølge Antonovsky sandsynligvis være svært at engagere sig fuldt til at træffe en beslutning og handle på den, da en høj grad af meningsfuld indebærer, at individet føler, at pågældende livs omspændende udfordring er værd at investere energi og engagement i (Antonovsky, 2000:37).

Antonovskys operationalisering af meningsfuldhed fremhæver, i hvor høj grad individet føler, at deres liv har en følelsesmæssig mening, og at de udfordringer eller dilemmaer, de møder, er værd at engagere sig i og investere energi i. (Antonovsky, 2000:37). Han understreger adskillige gange, at det er den mest motiverende komponent af teorien om oplevelse af sammenhæng, fordi den karakteriserer, hvorvidt individet ser de udfordringer, de står overfor, som noget, der er værd at kæmpe for.

Filip adresserer en frustration omkring den uvished, som fremtiden bringer og siger: *hvad fanden skal jeg egentlig stille op? [...] om jeg vil bruge mine kræfter og energi på at arbejde tre og et halvt år, så jeg kan opnå det her beskæftigelseskrav, som jo stadig ikke er nogen garanti for opnåelse af dansk statsborgerskab.*" (Filip, d. 1. april, 2024).

Ovenstående citat skildrer en frustration, hvor Filip nævner, at selv hvis han opfylder beskæftigelseskravet, vil der være ingen garanti for, at han opnår et dansk statsborgerskab. Denne

uvished omkring resultatet af hans indsats gør det svært for ham at finde motivationen og dermed meningsfuldheden i processen. Når individet ikke kan se en klar og værdifuld belønning for sin indsats, bliver det mindre sandsynligt, at man vil investere energi og engagement i den (Antonovsky, 2000:37). Ud fra ovenstående udsagnet vælger jeg dermed at tolke, at Filip tvivler på værdien af at investere sig i denne livsbegivenhed. Anførte aspekter kombineret kan ligeledes anslå, at Filip ikke oplever sin situation som meningsfuld, men i stedet overvældende, uklar og uden garanti for et positivt udfald. Med udgangspunkt i dette er det plausibelt, at der foreligger klare indikatorer for en lav grad af meningsfuldhed (Antonovsky, 2000:36-37). Filips situation, kan desuden kaste lys på en virkelighed, som følge af de nuværende regler om dansk statsborgerskab, der resulterer i at individet opgiver at træffe et valg vedrørende sit velbefindende.

De unges oplevelse af begribelighed

I rapporten af Institut for Menneskerettigheder (2021) 'Fremmed i Eget Land', fremholdes det, at unge ansøgere, som enten er født og/eller opvokset i Danmark føler, skal bevise deres kendskab til og tilhørsforhold til landet, gennem en langvarig ansøgningsproces, der ikke tager højde for den særlige tilknytning, som de har til landet. (Institut for Menneskerettigheder, 2021:9). For at identificere hvorvidt mine informanter opfatter de regler, som de stilles over for, som værende forståelige, vil jeg nu ud fra Antonovskys begreb om *begribelighed*, dissekere, hvilke udsagn der står i sammenhæng med dette. Under interviewene blev det netop velafgrænset, at informanterne ikke oplevede, at der blev taget stilling til deres tilhørsforhold til Danmark heraf, hvorfor de i modsætning til deres jævnaldrende, for eksempel ikke kunne afbryde deres uddannelse med et sabbatår eller at de i modsætning til deres jævnaldrende, skulle ansøge om permanent opholdstilladelse ved det fyldte 18 år, for at opstarte deres ansøgningsproces af dansk statsborgerskab. Filip fortæller, at han først fik sin permanente opholdstilladelse, som led af en ansættelse i Københavns Kommune tilbage i 2021: *"Jeg havde fået job i en børnehave, og kort efter jeg var startet, havde mine leder fortalt mig, at jeg skulle fremvise en kopi af min permanente opholdstilladelse, fordi hun kunne se, at jeg ikke var dansk statsborger. Og det var jo et ret stort chok for mig, fordi det var ikke noget, jeg nogensinde havde tænkt over, at jeg skulle tage stilling til. Det var heller ikke noget, mine forældre nogensinde havde tænkt over, at jeg skulle"*. (Filip, d. 1. april, 2024).

Citatet pointerer, at Filip og hans forældre ikke havde forudset, at han skulle forholde sig til at ansøge om permanent opholdstilladelse for at blive boende i Danmark. Hans reaktion viser ligeledes, at situationen med arbejdsgiveren var uventet og uforståelig for ham. Det kan dermed argumenteres for, at hans reaktion indikerer en mangel på forudsigelighed og struktur. Ifølge Antonovskys komponent om begribelighed refereres der til, om individet opfatter sit indre og ydre miljø som kognitivt forståeligt, hvilket vil indeslutte, at de stimuli, som individet møder, forekommer konsistente og klare (Antonovsky, 2000:34-35). Vi skal nu til at læse et citat, hvor Filip uddyber sagsbehandlingsprocessen.

"[...] Og så gik jeg ind på Siris hjemmeside, og tænkte jo, havde håbet meget naivt, at det bare lige var at gå ind og tage en kopi af den, måske lige udfylde et par oplysninger, og så kunne jeg have den

dagen efter. Men det var sådan noget med at bevise, at jeg havde boet i Danmark i mere end fem uafbrudte år, og jeg skulle ind og sende karakterblade fra folkeskolen, og tidligere ansættelser." (Filip, d. 1. april, 2024).

Jeg tolker citatet som et udtryk for et komplekst system, der ikke tog højde for, at Filip var født og opvokset i Danmark. Filip beskriver, at han skulle indsende mange dokumenter ind, hvilket påviser Institut for Menneskerettigheders postulat om at unge ansøgere, der enten er født og/eller opvokset i Danmark gennemgår en ansøgningsproces, hvor de skal bevise deres tilhørsforhold til landet gennem en sagsbehandlingsproces, der ikke tager højde for den særlige tilknytning, de har til landet (Institut for Menneskerettigheder, 2021:9).

Det er dermed tydeligt at fremholde, at Filips forventning om en forenklet sagsbehandlingsproces, står i skarp kontrast til den bureaukratiske virkelighed, som han i stedet møder. Den uoverensstemmelse mellem forventning og realitet belyser, at reglerne og kravene ikke forekommer begribelige for Filip men i stedet fremstår komplekse og ustrukturerede (Antonovsky, 2000:34-35). På et tidspunkt fortæller Filip "[...] for altså den danske velfærdsstat, hvorfor skal det være så så kompliceret?", hvilket taler ind i hans frustration over processens kompleksitet og eksemplificerer yderligere, at han ikke opfatter ansøgningsprocessen som struktureret eller forståelig. Han stiller spørgsmålstejn ved nødvendigheden af kompleksiteten, hvilket også kan afspejle en opfattelse af processen som kaotisk og uforståelig. Disse citater taler for, at Filip oplevede en lav grad af begribelighed i sin ansøgningsproces for permanent opholdstilladelse og ifølge Antonovsky er begribelighed en vigtig komponent i oplevelsen af sammenhæng, da det hjælper individet til at forstå og håndtere deres omgivelser (Antonovsky, 2000:34-35). Filips manglende forståelse og oplevelse af processen som uforudsigelig og kompleks betyder, at han sandsynligvis har svært ved at se meningen i den og dermed også håndtere stressen forbundet med den (Antonovsky, 2000:34-35).

Amelias forsøg på at imødekomme de nuværende krav for opnåelse af dansk statsborgerskab, kan tillige analyseres ud fra begrebet om begribelighed, for at undersøge, hvorvidt det indre eller ydre miljø er kognitivt forståeligt for hende og hvordan hun forsøger at finde en balance mellem disse ydre krav og hendes indre behov for begribelighed.

For selvom Amelia fremstår meget stadfæstet i sin beslutning om at afvikle sit sabbatår, har tiden op til, været et ængsteligt anliggende. Under vores interview uddyber Amelia, at hun har været rigtig bange for at tage et sabbatår, men ” (...) *har bare sprunget ud i det og håber på, at indfødsretsudvalget kan se, hvorfor man vælger at tage et sabbatår*” (Amelia, d. 28. marts, 2024). Amelia bringer herefter et nyt perspektiv i spil og fremhæver den oplevelse af forskelsbehandling, hun oplever som ung i Danmark:

”Altså, jeg synes ikke, at det er fair, at jeg bare skal vælge et eller andet, fordi at jeg skal vente mens jeg har den her proces i kørerne. At jeg ikke har den samme frihed som alle andre unge i min alder. Så, men jeg kan også godt mærke, i mit sabbatår, altså, der har jeg også forsøgt at virkelig være produktiv. Altså, sørge for, at jeg hele tiden er i arbejde, og når jeg ikke er i arbejde, så er det skole, og når det ikke er skole, så er det arbejde. Altså, bare sørge for, at man ikke holder nogen lange pauser eller noget som helst. Selvom det godt kan være lidt svært (...) Øhm, men jeg vil stadig, altså, jeg forsøger stadig at holde mig produktiv, fordi at jeg tænker, at der er stadig de her regler, som jeg skal opfylde”. (Amelia, d. 28. marts, 2024).

I citatet kan det tolkes, at Amelia antyder en vis grad af begribelighed, men også en vis forvirring eller frustration over de regler, hun skal navigere i for at opnå dansk statsborgerskab. Hun beskriver sin indsats for at opfylde kravene ved at være produktiv, hvilket tyder på, at hun begriber betydningen af at overholde reglerne. På den anden side udtrykker hun frustration over manglen på frihed og følelsen af at være underlagt begrænsninger som følge af hendes igangværende ansøgningsproces om dansk statsborgerskab. Dette kan indikere en moderat grad af begribelighed, hvor Amelia besidder et vist kendskab til reglerne, men fortsat føler sig begrænset eller forvirret over deres indvirkning på hendes liv og valgmuligheder.

Antonovsky beskriver begribelighed som den komponent af hans teori, der refererer til i hvilken grad individet oplever stimuli, som de møder i deres indre og ydre miljø, som kognitivt forståelige, konsistente, strukturerede og tydelige, snarere end kaotiske, tilfældige eller uforklarlige (Antonovsky, 2000:34-35). Når et individ besidder en høj grad af begribelighed, oplever de verden som forståelig og mindre kaotisk, hvilket gør det lettere at navigere i og reagere på forskellige livssituationer. Amelias beskrivelse, hvor hun tilkendegiver sin uforståenhed over, hvorfor andre

unge jævnaldrende kan opnå friheden til at holde sabbatår, mens hun føler sig fastholdt af kravene til dansk statsborgerskab, kan indikere en lav grad af begribelighed, eftersom hun ikke oplever, at de samme kriterier gælder for hende, som det gør for sine jævnaldrende. Citatet med Amelia kan ligeledes tolkes som en efterspørgsel på en afklaring om, hvorfor der gælder andre regler for hende som ung, sammenlignet med andre unge i hendes samme aldersgruppe. For at opleve en høj grad af begribelighed, forudsættes det, at de begivenheder eller oplevelser, som individet møder, forekommer forudsigelige og forventelige (Antonovsky, 2000:34-35). Det er tillige en forudsætning, at information og stimuli fra omverdenen er struktureret og at tingene forekommer klare samt gennemskuelige, så individet oplever, at det kan forstå og håndtere det, der sker omkring dem (Antonovsky, 2000:34-35). Amelia oplever, at de nuværende regler er uklare og uigennemskuelige, hvilket kan gøre det svært at begribe de specifikke krav og dens rationale.

De hyppige regelændringer i udlændingeloven gør det derfor sværere for mange ansøgere at få dansk statsborgerskab, og ifølge Institut for Menneskerettigheder (2021) er de "(...) bekymrede over, at de mange ændringer betyder, at det er svært at forstå reglerne." (Institut for Menneskerettigheder, 2021). Nedenfor skal vi læse et citat af Anas på 26 år, som er født og opvokset i Danmark og som har 'arvet' sin fars opholdsstatus, som asyl flygtning. Under interviewet fortæller Anas, at han er indehaver af et midlertidigt opholdskort, der skal revurderes hvert andet år af SIRI grundet paradigmeskiftet, som blev vedtaget i 2019.³ Han uddyber, at da han var fyldt 18 år og ville ansøge om permanent opholdstilladelse efter de lempeligere regler for unge mellem 18 og 19 år, blev reglerne ændret med tilbagevirkende kraft til ikke at medtage uddannelse som fuldtidsbeskæftigelse.

"(...) Men det sidste, der har påvirket mig, altså mærkværdigt, har jo primært været i forhold til ændringen af, at uddannelsen ikke tæller med i beskæftigelseskrav længere. Det var da jeg gik på gymnasiet, at det blev ændret. Det var der, hvor jeg også var fyldt 18 og 19, lige ved udgangen af gymnasiet. Og planen har jo altid været, at jeg ville kunne søge efter de her vilkår, fordi jeg er født og opvokset i Danmark. Og så i den samme periode, jeg skulle til at søge om det (...) fandt ud af, at

³ <https://www.dr.dk/nyheder/politik/paradigmeskiftet-vedtaget-i-folketinget-her-er-stramningerne-paa-udlaendingeomraadet>

jeg ikke vidste dengang, at jeg havde de her krav. Jeg troede der bare, at der ville være et andet system for en som mig (Anas, d. 4. april, 2024).

Citatet af Anas kan tillige analyseres ud fra komponenten begribelighed, der omhandler i hvilken grad individet opfatter de stimuli, de møder, som sammenhængende, strukturerede og tydelige i de situationer, individet står overfor. Anas italesætter, hvordan ændringerne af beskæftigelseskravet, hvor uddannelse ikke længere medregnes, har påvirket ham mærkværdigt, hvilket kan bidrage til følelsen af, at han opfatter verden som mindre forudsigelig og mere kaotisk (Antonovsky, 2000:34-35).

I slutningen af citatet fremhæver han tillige, at han havde forestillet sig, at der ville være et andet system for ham, eftersom han er født og opvokset i Danmark. Dermed optræder der et gennemgående tema for alle tre informanter, eftersom alle hidtil har stillet sig uforstående ved, at der ikke blev taget hensyn til deres tilknytning til Danmark. Han uddyber, at det desuden har forårsaget at han har været nødsaget til at forandre sin forståelse af, hvad der egentlig kræves af ham for at ansøge og dermed opnå dansk statsborgerskab. Dermed kan der argumenteres for, at Anas' forventninger om systemet og kravene, der ikke stemte overens med den virkelighed, som han havde om ansøgningsprocessen, i større grad kan være medvirkende til at skabe en følelse af uforudsigelighed.

Anas bringer ligeledes et nyt perspektiv i spil og betoner den langsigtede usikkerhed der er forbundet med ansøgningsprocessen, ved at fortælle, at regelændringen af beskæftigelseskravet har sat hans liv på pause:

"[...] Så nu sidder jeg så fast, fordi jeg ikke kunne bruge den et års lempeligere regel, der er gennemført for folk, der er født og opvokset i Danmark. At jeg skal vente indtil jeg er i 30'erne, for at jeg kan overhovedet søge om permanent opholdstilladelse. For derefter at søge om statsborgerskab. Fordi jeg skal jo lige færdiggøre mit studie på tre år, arbejde i tre og et halvt år. Og det er så om seks og et halvt år, så længe alt går efter planen. Hvilket det ikke nødvendigvis kommer til at gøre. Og så alle ansøgningsprocesserne tager måske fra midlertidigt [opholdstilladelse] til statsborgerskab 3-4 år [...] Så jeg er tvunget til at blive i Danmark i perioden". (Anas, d. 4. april, 2024).

Anas beskriver, at han ved at prioritere sit studie, udskyder ansøgningsprocessen yderligere, hvilket vil indbefatte nye langsigtede ansøgningsplaner for ham, som han tidligst kan påbegynde i sine 30'ere. I sine svar, adskiller han dermed ansøgningsprocessen om permanent opholdstilladelse og dansk statsborgerskab og tillægger begge hver deres usikkerhed og forhindring, hvilket kan være medvirkende faktorer til at gøre hans livssituation mere ubegribelig og uforudsigelig (Antonovsky, 2000:34-35). Anas føler i dag, at han 'sidder fast', fordi han ikke nåede at blive medtaget i den daværende lov om permanent opholdstilladelse under uddannelse og fremtidsudsigterne til, at han kan ansøge igen, er uvisse. Dermed kan der argumenteres for, at konsekvenserne af de ændrede regler har påvirket hans situation til at besidde mere kompliceret karakter og gjort det mere uoverskueligt at overkomme. Anas' uklarhed og tvivl om, hvor lang ansøgningsprocessen vil tage, er dermed i overensstemmelse med Institut for Menneskerettigheders argumentation om, hvordan de hyppige regelændringerne forekommer uklare for de unge og at flere ansøgere er usikre på, hvilke regler der vil gælde for dem i fremtiden. (Institut for Menneskerettigheder, 2021:32).

Ifølge Antonovsky vil en lav oplevelse af begribelighed altid medfølge, at individet i en vis udstrækning ikke opfatter de stimuli, de konfronteres med, som kognitivt forståelige og sammenhængende. Aspekterne ved Anas' udsagn illustrerer netop, hvordan han oplever sin situation og dermed verden som mindre sammenhængende og forudsigelig på grund af ændringerne i lovgivningen og de krav, han skal opfylde. Med udgangspunkt i Antonovskys operationalisering, er denne livsomstændighed i Anas' tilværelse med til at reducere hans følelse af forståelse og demonstrerer dermed en lav grad af begribelighed.

Som anført tidligere i afsnittet, har Anas 'arvet' sin fars asylstatus, og han udspecificerer, at "*[...] Måden det fungerer på i Danmark er, at du medejer din forældres oprindelige opholdsstatus*" (Anas, d. 4. april, 2024). Han beskriver helt konkret, at hans far flygtede til Danmark i 1980'erne og fik asyl, hvorefter han erhvervede permanent opholdstilladelse i Danmark, mens Anas fortsat var barn.

"[...] Så når jeg bliver 18 år, får jeg ikke hans permanente opholdstilladelse, jeg får hans oprindelige asylstatus. Så det er den jeg har nu. Så jeg skal forny min opholdstilladelse hvert andet år. Og er altid

påvirket af paradigmeskiftet⁴, med henblik på at blive sendt tilbage, lige så snart jeg ikke har behov for asyl længere.” (Anas, d. 4. april, 2024).

Interviewer: Blive sendt tilbage?

”Ja, sendt tilbage igen i deres⁵ termer, men blive sendt til på ny altså til min nationalstat, som jo i deres papirer og i deres øjne er Jordan. Så jeg har allerede været igennem en proces, hvor de ville ændre min opholdstilladelse med henblik på at sende mig til Jordan. Og det eneste grundlag de har for overhovedet at igangsætte den proces, er jo at jeg ikke er dansk statsborger. Og at jeg er asyl fra Jordan. Og selvom igen jeg vender den om, jeg har aldrig nogensinde vandret fra Jordan til Danmark. Jeg er født og opvokset i Danmark. Jeg har aldrig været asyl for noget. Så selvom det er det jeg formelt har på papiret, er jeg jo i princippet ikke kendt i Jordans system. For jeg har ikke været der på den måde før. Jeg har været på besøg som turist i Jordan”. (Anas, d. 4. april, 2024)

Citatet ovenfor taler tillige ind i, at Anas ikke oplever en høj grad af begribelighed i forhold til sin livssituation, og dette oplever han af gode grunde. Han fremhæver nemlig en kompleksitet i opholdstilladelsesystemet, hvor Anas skal gennemgå en proces hvert andet år, der skal tage stilling til, hvorvidt hans opholdstilladelse skal revurderes, da den er baseret på sin fars oprindelige opholdsstatus, som asylansøger. En proces, der ifølge Anas skaber yderligere usikkerhed om hans fremtid i Danmark, da den forudsætter gentagne fornyelser af hans opholdstilladelse, grundet det såkaldte paradigmeskifte.

[...] Men det tager man ikke højde for i Danmark. Så når jeg skal vurderes om jeg skal blive i Danmark, er det jo kun på baggrund af om mit tilknytningsforhold til Jordan er stærk nok eller ej. Ikke om mit tilknytningsforhold til Danmark er stærk nok eller ej”. (Anas, d. 4. april, 2024).

Anas understreger tillige den manglende sammenhæng mellem hans identitet og juridiske status i landet, ved at påpege at han ikke føler sig identificeret med det land, som han formelt er registreret som borger i. Det kan dermed tolkes, at Anas' ikke eksisterende tilknytning til Jordan, hvor hans

⁴ <https://nyheder.tv2.dk/politik/2019-02-21-nu-er-paradigmeskiftet-vedtaget-i-folketinget>

⁵ Her refereres der til folketingspolitikkerne

opholdsstatus formelt knytter ham til, skaber forvirring og frustration hos ham. Dette fordi, at hans fremtidige ophold i Danmark primært er på baggrund af hans tilknytning til Jordan, selvom han er født og opvokset i Danmark og besidder minimal tilknytning til Jordan. Citatet påviser, at Anas oplever komplekse og uforudsigelige juridiske processer, som ikke er sammenlignelige med sin oplevelse af egen identitet eller tilknytning til Danmark. Ud fra ovenstående indikationer, er det dermed plausibelt at fremholde, at Anas oplever manglende begribelighed i hans situation på flere niveauer.

De unges oplevelse af håndterbarhed

Adspurgt om, hvordan mine informanter håndterer den følelsesmæssige belastning, der kan forekomme ved at vente på eller forsøge at opnå dansk statsborgerskab, påpegede Amelia, at hun helst ikke ville dvæle 'for meget' i det:

"Jeg tror bare, at man bliver nødt til at fortsætte sit liv. Altså jeg tror, at man ikke kan, altså jeg vil helst ikke dvæle i det, fordi hvis man begynder at tænke, åh nej, men hvad nu indfødsretsudvalget tænker, hvad nu hvis de tænker det her, så føler jeg bare, at man sidder fast i det, hvorimod at jeg føler, at jeg har lov til også at skulle leve et liv ved siden af alt det her. Så jeg tænker, altså den bedste måde, jeg håndterer det på, det er ved bare at fortsætte med at leve mit liv, som jeg ellers ville have gjort. Eksempelvis det her med at tage det der sabbatår (...) så hvis de vælger at sige nej, så er det jo det. Men jeg har sat mig selv først (...)" (Amelia, d. 28. marts, 2024).

Antonovskys tredje og sidste komponent, håndterbarhed, berører individets evne til at besidde opfattelsen af, at der står de nødvendige ressourcer og støtte til rådighed, således de kan håndtere de udfordringer, som de stilles over for (Antonovsky, 2000:35-36). Amelia udtrykker gennemgående, at hun vælger at fokusere på at leve sit liv og prioritere egne behov og ønsker, frem for at lade sig fastlåses i bekymringerne om, hvordan indfødsretsudvalget vurderer hendes valg om afholdelse af sabbatår. Det kan dermed diskuteres, at Amelia håndterer de komplekse og stressende krav, ved at fokusere på det, hun kan kontrollere, netop de valg, hun træffer om at afholde et sabbatår. Ved at Amelia tager beslutningen om at fortsætte med at leve som ønsket, f.eks. ved at afvikle sit sabbatår, demonstrerer hun en strategi for håndterbarhed. Hun tilkendegiver samtidig, at hun ikke kan ændre på udfaldet af indfødsretsudvalgets beslutning om udstedelse af dansk indfødsret, men hun vælger, hvordan hun vil reagere på og håndtere sin situation.

Ud fra Antonovskys teori, kan der argumenteres for, at Amelias tilgang præsenterer en aktiv måde at opretholde håndterbarheden på, eftersom Amelia konstaterer strategier til at leve meningsfuldt og tilfredsstillende, på trods af de ydre krav og begrænsninger hun befinder sig i. Derudover afspejler dette også en bevidst beslutning om at prioritere egen trivsel og livskvalitet. Ifølge Antonovsky vil der her være tale om ressourcer, som Amelia selv har kontrol over, og ifølge teorien,

vil man besidde en høj grad håndterbarhed, da man på trods af sine udfordringer, ikke vil føle, at man er offer for omstændighederne (Antonovsky, 2000:35-36).

Samme strategi for at håndtere de emotionelle belastninger, som følge af ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab, ses tillige hos min informant Filip. I nedenstående citat ekspliciterer han de ressourcer, han har haft til rådighed for at håndtere den emotionelle udfordring ved sin situation:

”Jeg tror, den måde jeg bedst har kunnet behandle øhm den følelsesmæssige belastning på er ved at skrive og tale om de problemer som jeg og rigtig mange andre oplever i den venteperiode øhm blandt andet ved at skrive debatindlæg ved at tale om det [...] Da jeg var der sammen med Os Udenfor øhm nu er jeg også blevet aktiv for Mellempfolkeligt Samvirke og bare det at tale om det og informere andre mennesker og sørge for at det her kommer ud i verdenen gør at jeg føler, at jeg ikke sidder alene med det [...] altså det er jo noget som jeg har på hjertet og så kan jeg ligesom komme ud med det ved at snakke om det og sikre mig at det er viden og information der kommer ud i verdenen altså det at jeg ved at folk der måske før i tiden ikke har vidst noget om det nu ved lidt mere om det, gør også at det er nemmere for mig at være, fordi jeg ligesom deler ud af mine af mine problemer og fortæller prøv lige at hør’, sådan er det for rigtig mange mennesker og det er ikke kun mig, det er virkelig virkelig mange [...] det gør det også nemmere for mig at eksistere i at jeg ligesom ved okay, selvom der er lang vej igennem er det et problem som vi er i gang med at gøre noget ved og vi er i gang med at få det ud i verden og vi er i gang med at kæmpe for at det nok skal være noget der en dag forhåbentlig bliver løst”. (Filip, d. 1. april, 2024).

Citatet med Filip illustrerer på flere måder, hvordan han både anvender interne og eksterne ressourcer for at håndtere de følelsesmæssige belastninger og stress, der er knyttet til ansøgningsprocessen. Dette uddyber han bl.a. ved at implicere brugen debatindlæg, samtale, fællesskaber, socialt engagement og formidling, som en del af at håndtere sin situation. Filip fortæller eksempelvis, at han bedst har kunnet håndtere den følelsesmæssige belastning ved at “ (...) skrive og tale om de problemer” han oplever (Filip, d. 1. april, 2024). Ved at handle således, udviser Filip en aktiv håndtering af sin stress, som han afhjælper og bearbejder gennem formidling og aktørskab. Hans evne til at håndtere ses også i følgende aspekt af citatet, hvor han beskriver sin involvering i forskellige organisationer, som giver ham en følelse af fællesskab og støtte. Han

fremhæver også, at han "*(...) bare ved at tale om det og informere andre mennesker og sørge for at det her kommer ud i verdenen gør at jeg føler, at jeg ikke sidder alene med det*" (Filip, d. 1. april, 2024). Således demonstrerer Filip, at han gennem videredeling af sine erfaringer og formidlingen af lovgivningen opnår en tilfredsstillende, der understøtter ham i at håndtere sin situation. Det kan dermed argumenteres for, at Filips følelse af håndterbarhed knytter sig til følelsen af at bidrage til en større sag og troen på, at han bidrager til forandring på området. I citatet pointeres det nemlig, at Filip har meget på hjerte i forhold til det pågældende emne og en af de positive strategier, til at fremme sagen, er at bidrage til oplysningsprocessen. Dette giver ham en følelse af mening og kontrol. For selvom Filip er bekendt med, at forandringerne ved lovgivning kan være langsigtede, så besidder han fortsat troen på, at han kæmper for en sag, der efter hans overbevisning forhåbentligt bliver løst.

Ud fra Antonovskys definition, demonstrerer Filip en høj grad af håndterbarhed, da han evner at finde og anvende ressourcer omkring ham, med henblik på at mestre de udfordringer, som han står overfor og ved at udtrykke håb og tro på, at de udfordringer, som han og ligesindede står over for, kan håndteres og løses på sigt, demonstrerer han at situationen er håndterbar (Antonovsky, 2000:35-36).

‘Jeg er igen en gæst’

Det har været vanskeligt at foretage en dybdegående analyse om Anas' evne til at finde meningsfuldhed i sin tilværelse på trods af sine omstændigheder. Hans liv, som han selv beskriver det, står på pause. Han fortæller, at han i princippet aldrig kan være sikker på, hvornår SIRI påtænker at revurdere hans opholdstilladelsesstatus med henblik på en hjemsendelse til Jordan. Dette kan skabe en følelse af modløshed hos Anas og dermed mindske hans lyst til at engagere sig fuldkommen i visse livsområder. Anas påpeger også at hans demokratiske og politiske deltagelse i samfundet er begrænset og han implicerer med en sarkastisk tone, at selvom samfundet forventer og opfordrer til en politisk deltagelse fra borgere, som skal bruge deres demokratiske stemme, så gælder denne opfordring ikke ham, da han er gæst i Danmark.

”[...] Selv EU-lovgivningen kan jeg ikke stemme til. Det eneste reelt demokratisk, jeg har adgang til er kommunalvalg. Det er det eneste. Så selv når det er, at vi kører direkte i demokrati, og det er, at alle borgere skal stemme omkring noget individuelt, det er jeg ikke en borger i [...] Jeg er igen en gæst. Jeg er en midlertidig asylflygtning, der venter på at blive sendt hjem. Øhm... Så ja, den eneste politiske påvirkning, jeg kan lave, udover kommunalbeslutningsmæssigt, som jo er meget, meget lokal, og ikke så afgørende for de her reelle områder, det er reelt bare at være aktivistisk. Der er intet andet, jeg kan gøre. Det er at opfordre andre, jeg kender med statsborgerskab, til at tage et beslutning på mine vegne [...] Så du kan se debatter, du kan følge med i, hvad der sker. Men ingen andre politiske adgange”. (Anas, d. 4. april, 2024).

Ovennævnte citat kan antyde divergerende grader af meningsfuldhed, eftersom Anas oplever, at der intet kan gøre for at blive en del af det demokratiske danske samfund, fordi han har en asyl flygtninge status i landet og venter på ‘at blive sendt hjem’. Jeg tolker dette udsagn som en direkte årsagsforklaring til den frustration, som han oplever. Men samtidig finder jeg det interessant at betragte det latente bag udsagnene. Ud fra sagte, kan der nemlig argumenteres for, at Anas - på trods af hans begrænsninger til at deltage i de samme demokratiske processer som statsborgere - alligevel finder mening i at investere i dette livsområde. Dette gør han eksempelvis ved at være aktivistisk og ved at opfordre statsborgere, som han kender, til at stemme i overensstemmelse med sine politiske værdier. Anas fortæller desuden, at hans manglende statsborgerskab har påført ham meget belastning i den grad, at hvis han havde været foruden disse belastninger, ville han har været nogen traumer mindre:

”Du ved, jeg havde været nogen traumer mindre, og jeg havde haft mere år til bare at kunne leve for min egen skyld, og ikke skulle have følt et ansvar for at kæmpe også for, at mine søskende kan få nemmere adgang til statsborgerskab [...] Jeg sætter mig ind i reglerne på deres vegne, så de ikke falder i samfundet, som jeg falder i (Anas, d. 4. april, 2024).

Anas fortæller, at belastningen, der er forbundet med ansøgningsprocessen, ville have modarbejdet de nuværende traumer, han har fået og givet ham mere overskud, til at kunne fokusere på sit eget velbefindende. I stedet skulle han i sine ungdomsår tage stilling til egen ansøgningsproces, håndtere

sine egne personlige udfordringer og samtidigt med at han har følt et ansvar for at kæmpe for sine søskendes adgang til dansk statsborgerskab. Han begrundet sidstnævnte med, at hans egne erfaringer med processen kan afhjælpe potentialet for at sine søskende ikke ender i en faldgrube. Jeg tolker citatet som, at Anas' alligevel evner at finde mening på trods af de udfordringer han står med. Anas udviser et følelsesmæssigt engagement og ansvar i at bistå sine søskende i ansøgningsprocessen, da han forstår betydningen af og værdien i at investere energi i denne ansøgningsproces. Dermed kan der argumenteres for, at Anas også finder dette livsområde meningsfuldt at investere i (Antonovsky, 2000:34-39).

Hvad angår Anas' evne til at håndtere sin livsomstændighed, bragte han et perspektiv, der talte ind i hans adfærdsmønstre. Under vores interviewsamtale svarer Anas, at han håndterer belastningen over hans manglende statsborgerskab ved at 'dissolvere'. Han bruger dette term til at forklare, at han anvender undgåelsesadfærd omkring alt det, som påminder ham om, at han ikke er dansk statsborger:

"[...] At jeg dissolverer omkring det. Jeg laver bare sådan, at det ikke eksisterer. Jeg har meget meget pressende undgåelsesadfærd omkring alt, der påminder om, at jeg ikke er dansk statsborger. Så jeg rejser ikke. Medmindre jeg er 100% sikker på, at mit statsborgerskab ikke bliver ændret. Så Schengen-området er tryk for mig. Det er ikke et sted, hvor jeg skal vise andet end opholdstilladelse, så kommer jeg ikke hjem. Jeg vil aldrig rejse udenfor Schengen-området. Aldrig nogensinde". (Anas, d. 4. april, 2024).

Antonovskys begreb om håndterbarhed omhandler individets opfattelse af, at der er tilstrækkelige ressourcer og støtte til rådighed til at håndtere de udfordringer, de møder. Det indebærer også strategier, som individet benytter for at kunne håndtere stress og belastninger (Antonovsky, 2000:35-36). Citatet med Anas skildrer tydeligt, at han afbenytter strategier for håndteringen af sin følelsesmæssige belastning, og jeg tolker, at han umiddelbart ikke opfatter, at der står tilstrækkelige ressourcer og støtte til rådighed til at håndtere disse. Dette ses ved, at han bl.a. har skabt en personlig regel om at afholde sig fra at rejse uden for Schengen-territorier, og dermed opnår han en kontrol over sin håndtering af situationen. Anas strategier for håndteringen af sin følelsesmæssige

belastning kommer særligt til udtryk, når han fortæller, at han anvender afledningsstrategier gennem undgåelsesadfærd, hvor han aktivt forsøger at reducere eller fjerne fokus fra stressfaktorerne ved at abstrahere eller undgå situationer, der kan forårsage konfrontation. Dette kan være en klar indikation på, hvordan han opfatter og anvender sin egne ressourcer, gennem undgåelsesadfærd, til at håndtere sin situation. Dette er derimod en interessant tilgang til at håndtere sin situation, da det ikke nødvendigvis løser de underliggende udfordringer, men kan ses som en måde at skabe en midlertidig følelse af kontrol over situationen. Hans ressourcer i dette tilfælde kan oversættes til evnen til at undgå risikofyldte situationer, som han desuden bruger til at beskytte sig selv mod yderligere følelsesmæssig belastning. Anas' beslutning om aldrig at rejse uden for Schengen-områderne antyder tillige en form for tilpasset handling, for at håndtere den usikkerhed, der er forbundet med hans opholdstilladelsesstatus.

Samtidig kan det diskuteres, om Anas udviser dele af håndterbarheden på andre livsområder end anførte. I citatet ovenfor, hvor han påpeger, at han ikke kan have mere politisk indflydelse på samfundet end gennem kommunalvalget, hvorfor han anvender sit netværk som ressource til at håndtere denne begrænsning, ved: *"[...] reelt bare at være aktivistisk. Der er intet andet, jeg kan gøre. Det er at opfordre andre, jeg kender med statsborgerskab, til at tage en beslutning på mine vegne [...]"* (Anas, d. 4. april, 2024).

Her er det relevant at nævne, at Anas også evner at demonstrere moderat grad af håndterbarhed, da han formår at anvende ressourcerne omkring ham, med formålet om at mestre de udfordringer, han stilles overfor. I foregående citat, beskriver han, at selvom han ikke har direkte adgang til at påvirke den politiske valgkamp, står hans netværk til rådighed for at repræsentere hans politiske stemme. Han fortæller også, at han er aktør i det aktivistiske felt, hvilket også antyder at han håndterer sin situation, ved at udtrykke håb og tro på, at de udfordringer, som han og ligeledes de står over for kan håndteres og løses på sigt (Antonovsky, 2000:35-36).

De unges indtryksstyring i hverdagen

Slutteligt skal vi til at vende blikket mod et andet teoretisk afsæt med udgangspunkt i samme problemformulering. I analysens resterende afsnit ønsker jeg at analysere ud fra et sidste teoretisk perspektiv, der skal fokusere på informanternes tilpassede adfærd i det sociale rum, ved at inddrage Erving Goffmans teoretiske begreb, indtryksstyring. I interviewene opstod der nemlig udsagns mønstre, som var gennemgående for alle mine informanter. De første udmeldinger, der skulle markere konsonanten, var mine informanternes tendenser til at indlejre sig tilpasset social adfærd, med henblik på at styre potentielle observatørers opfattelser af dem, som led i deres ansøgningsproces for opnåelse af dansk statsborgerskab. Som anvist i det foregående afsnit om, hvordan jeg har kodet noget, som indtryksstyring, er det relevant at gentage, at de 'andre' eller 'observatørerne' i denne sammenhæng skal repræsentere systemet, som forvaltere af lovgivningen om dansk indfødsret, mere specifikt indfødsretskontoret, indfødsretsudvalget, politiet eller politikerne.

Processen fortæller mig konstant jo, at du er ikke dansker

I følgende afsnit vil der blive analyseret ud fra nye perspektiver på udsagn, som ikke er blevet præsenteret i det foregående analyseafsnit. Jeg vil starte med at præsentere specialets fjerde og sidste informant Hussein, der er 31 år. Da Hussein fyldte 18 år i 2011, begyndte hans ansøgningsproces om at opnå dansk statsborgerskab.

Efter knap 12 års ventetid opnåede Hussein endelig dansk statsborgerskab i sommeren 2021. Under vores interview fortalte han mig, hvor lang og frustrerende en proces han gennemgik inden hans opnåelse af dansk statsborgerskab og at 12 års ansøgningsproces indledte en masse følelser om selvtvivl og spørgsmålet om, han var en accepteret del af det danske samfund. Han fremhæver blandt andet, at for at undgå at blive nægtet statsborgerskab, har han forsøgt at opretholde en facade, så mennesker omkring ham syntes han var dansk:

"[...] at jeg konstant har levet i en frygt, konstant har levet i en følelse af at være anderledes, samtidig med at leve sådan to parallelle liv. Fordi det ene liv var det med statsborgerskabet, det

andet liv var at prøve at opretholde alt omkring mig, så folk omkring mig jo syntes, at jeg var dansk''.
(Hussein, d. 6. april, 2024)

I citatet beskriver Hussein en oplevelse af at have levet to parallelle liv: et liv, der er præget af processen med at opnå statsborgerskab, og et andet liv, hvor han forsøgte at fremstå som dansk. Han beskriver en konstant frygt og følelse af at være anderledes, hvilket antyder, at han føler et behov for at leve op til et ideal, såsom at opnå et dansk statsborgerskab. Han betegner sit liv, før dansk statsborgerskab, som to parallelle liv, et der involverer statsborgerskabsprocessen og et der handler om at opretholde et billede af at være dansk. Dette viser, hvordan Hussein forsøger at tilpasse sig og leve op til idealerne i det danske samfund, og der vil hermed være tale om indtryksstyring. Hussein uddyber denne tilpasning og knytter flere ord til følelsen:

''Fordi jeg følte, at folk kunne se det. Fordi det er jo det, processen fortæller mig. Processen fortæller mig konstant jo, at du er ikke dansker, du har jo ikke de samme vilkår som dine venner, du skal gøre dig mere fortjent, du skal arbejde hårdere [...] fordi du er ikke dansk, når dine forældre er fra Somalia, derfor er du fra Somalia' [...] Og når de parametre fylder i et ungt menneske, så kan du ikke allerede overbevise til dem, at det er dig, der er problemet. Og det, at du kommer fra en anden kultur, der er problemet [...] Hvilket betyder, at jeg prøvede hele tiden at frabede mig alt der hed noget for min kultur, fordi jo mere dansk jeg kunne være, jo bedre. Og det er jo en proces at stå meget alene med, fordi jeg delte det ikke med nogen, fordi jeg følte, at det var min egen skyld''. (Hussein, d. 6. april, 2024).

Hussein beskriver det som en vilkårlig påmindelse om, at han ikke er dansker, og hvis han ønsker at blive dansk, skal han bevise sit tilhørsforhold til Danmark i højere grad. Ud fra ovenstående citat tolker jeg ligeledes, at Hussein føler sig presset til at stræbe efter at opfylde de danske idealer om at integrere sig. Denne tilpasning forener han dermed ved at frabede sig alt det, der har med hans egen kultur at gøre, og i stedet forsøge at være så dansk som muligt. Ved at Hussein gør en indsats for at assimilere sig til den danske kultur, viser han en tydelig idealisering gennem indtryksstyring. Idealisering vil ifølge Erving Goffman indebære, at individer forsøger at præsentere sig selv på en måde, der opfylder de idealer og forventninger, der findes i en given social kontekst. Dette kan betyde, at de viser sig fra deres bedste side og undertrykker eller skjuler aspekter af deres identitet

eller adfærd, der ikke stemmer overens med disse idealer (Goffman, 2014:81-94).

At Hussein undertrykte og bevidst skjulte aspekter ved sin identitet, ved at frabede sig alt, der havde med hans egen kultur at gøre, viser klar brug af idealisering gennem indtryksstyring. Hans stræben efter at fremstå mere dansk og blive accepteret, samt distanceringen fra sin somaliske kultur og adopteringen af danske normer og værdier er alt sammen klare indikatorer på dette. Til slut nævner Hussein, at han ikke kunne dele disse følelser med nogen, fordi han var overbevist om, at hans situation var hans egen skyld. Denne interne kamp for at leve op til det danske ideal, uden støtte fra ligesindede, kan være bidragende til at forstærke idealiseringen gennem indtryksstyring.

‘Jeg er ikke glad for opholdet på et område, hvor vi er i visitationszoner’

Hussein var ikke den eneste informant, der brugte indtryksstyring, som led i sin tilpasning i samfundet. Anas, som har en midlertidig opholdstilladelse på baggrund af sin fars asylstatus, omtalte flere indikatorer på, at han brugte indtryksstyring i hverdagen. I vores interview spore samtalen sig ind på et nyt perspektiv, der omhandler afholdenhed fra specifikke sociale rum. I samtalen fortæller Anas mig, at han f.eks. afholder sig fra at deltage i demonstrationer og ikke er begejstret for at opholde sig i områder på politiets besigtigelses- og visitationszoner⁶.

“Jeg er rædselsslagen for at tage til demonstrationer, for eksempel. Jeg er ikke glad for opholdet på et område, hvor vi er i visitationszoner. Fordi at enhver involvering, der potentielt kan forbinde mig til noget kriminelt, kan potentielt udelukke mig fra statsborgerskab permanent. Hvis jeg bliver misforstået for at være en del af nogle ballademagere i hvilken som helst kontekst, og det bliver en dom, jeg kommer til at få på mig, ud over, at jeg skal... Hvis jeg nogensinde kommer i retten for whatever it is, det er altid også i det retsforløb, der skal vurderes, om jeg skal... Betinget dom eller ubetinget dom... de skal altid vurdere, om jeg skal sendes til Jordan på baggrund af den situation” (Anas, d. 4. april, 2024).

I citatet, bringer Anas flere perspektiver i spil og fremhæver bl.a., at han bevidst undgår demonstrationer og områder med høj risiko for kriminalitet, for at mindske chancen for at blive

⁶ <https://politi.dk/lov-og-information/visitationszoner>

misforstået eller associeret med kriminelle aktiviteter. Han er tillige meget bevidst om sin opførsel og de omgivelser, han befinder sig i, for at undgå at blive involveret i noget, der kunne skade hans chance for statsborgerskab.

Han påpeger desuden sagens alvor ved at refererer til det skærpede vandelskrav, hvorved en ansøger, der er idømt betinget eller ubetinget fængsel eller foranstaltninger efter straffelovens kapitel 9, fremover bliver udelukkes fra at blive dansk statsborger.⁷ For selvom Anas på intet tidspunkt i sit liv har haft kriminalitetstruende adfærd eller haft færden i miljøet, er det noget, han alligevel frygter at sættes i bås med:

“Nogle gange er man bare på det forkerte sted, omringet af nogle forkerte mennesker. Og det kan være nok til, at man kan associeres i det. Og igen, jeg, jeg hedder [udeladt da informant nævner sit rigtige navn], og jeg har boet hele mit liv, men min hudfarve er mere mellem muslimer eller en Muhammad til en grad, at man også godt ved, at der er en vis diskrimination over forholdet med min hudfarve, der jo sætter mig en endnu større risiko. Og jeg kan ikke forsvare dem, når de kommer og prøver at tilbageholde mig, fordi de tror, at jeg er indblandet [...] så mister jeg mit danske statsborgerskab [...]”. (Anas, d. 4. april, 2024).

Ud fra ovenstående citat kan der argumenteres for, Anas er klar over, at enhver ufrivillig eller utilsigtet involvering i nærheden af kriminel aktivitet kan føre til alvorlige juridiske konsekvenser, der kan udelukke ham permanent fra at ansøge statsborgerskab, hvis han får en betinget eller ubetinget dom. Han begrunder såvel, at han er opmærksom på, hvordan hans tilstedeværelse i kontekstbestemte sammenhænge kan blive opfattet som truende, blot ved at han befinder sig på det ‘forkerte’ sted eller omgivet af de ‘forkerte’ mennesker. En undersøgelse foretaget af Institut for Menneskerettigheder understøtter Anas’ hypotese, ved at fastslå, at efterkommere af etniske minoriteter, bliver oftere sigtet end etniske danske grundet etnisk profilering hos politiet⁸.

Anas’ risikovurdering og evne til at forudse og undgå potentielle farer er en vigtig del af indtryksstyring gennem udtryksstyring, hvor individet konstant vurderer, hvordan deres handlinger

⁷ <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2021/9461>

⁸ <https://menneskeret.dk/udgivelser/etnisk-profilering>

vil blive opfattet af andre og hvilke konsekvenser det kan medføre for dem (Goffman, 2014:94-100). Goffman beskriver udtryksstyring som en måde, hvorpå individer forsøger at påvirke andres opfattelse af dem gennem bevidst handling og selvpræsentation. Anas' udsagn illustrerer også, hvordan en han strategisk styrer sine handlinger og sociale interaktioner for netop at undgå negative konsekvenser, som kan opstå fra misforståelser eller i dette tilfælde diskrimination (Goffman, 2014:94-100).

Dimensionen i citatet, hvor Anas beskriver, hvordan hans udseende kan være en medvirkende faktor til, at han kan blive stoppet i politiets visitationszone, tolker jeg som en sårbar erkendelse om, at Anas også føler sig diskrimineret på baggrund af sit mellemøstlige udseende, hvilket gør øger konfrontationen med politiet større. Anas udtrykker dermed også en dobbelt bevågenhed, hvor det ene er at opfylde de nuværende regler for dansk statsborgerskab og det andet ved at øge sin forsigtighed og behov for at kontrollere de ydre indtryk, som følge af de nuværende regler. Han nævner specifikt, at han ikke kan forsvare sig, hvis han tilbageholdes og dermed frygter at miste sin mulighed for at opnå dansk statsborgerskab. Dette tolker jeg ligeledes som et udtryk for hjælpeløshed i situationen, og dermed undgår han aktivt at befinde sig i specifikke områder, hvor han kunne udsættes for fejlagtig deltagelse i kriminalitet. Denne bevidste strategiske tilpasning, hvor individet bevidst undgår risikofyldte situationer for at beskytte deres status og muligheder, er en central del af udtryksstyring.

Ifølge Goffman vil Anas' konstante sociale bevidsthed og store grad af opmærksomhed på sin tilstedeværelse samt tilpasning i sociale rum, være klare indikatorer på, at han indtryksstyrer gennem udtryksstyring (Goffman, 2014:94-100). Dette fordi han besidder evnen til at læse og reagere på sociale kontekster ud fra sin sociale bevidsthed og ifølge Goffman vil anførte sociale adfærd således være en nøglekomponent i udtryksstyring, fordi den tilsigter at undgå misforståelser eller uønskede associationer (Goffman, 2014:94-100). Sammenfattende demonstrerer citatet, at Anas er yderst bevidst om og strategisk i deres selvpræsentation og sociale interaktioner. Han udviser en høj grad af udtryksstyring ved at være forsigtige med, hvor han færdes, hvem han omgiver sig med, og hvordan hans handlinger kan opfattes af myndighederne.

‘Der er nogen, der sidder og holder øje’

Indtryksstyring har tillige vist sig at være en gennemgående adfærdsstrategi hos flere af mine informanter. Uafhængigt af hinanden skildrer de, hvordan de kontrollerer de indtryk, de sender til omverdenen, i ønsket om at opnå et ideal eller undgå negative konsekvenser. Ligesom Anas fortæller Amelia, hvordan hun via social bevidsthed kontrollerer, hvordan hun præsenterer sig selv - i denne anledning - i den offentlige samtale på sociale medier.

“[...] jeg kan godt mærke, det der med sådan sociale medier, det er også sådan, fordi nu bruger jeg meget sociale medier og sådan noget, at man føler sig også lidt indskrænket på en eller anden måde, fordi man er bange for, at indfødsretsudvalget eller nogen sådan kan se [...] eksempelvis den der Palæstinensisk-Israel-konflikt, så kan man ikke gå ud og snakke åbent om det, fordi at man kan være bange for, at udvalget lige pludselig siger, at man går ud og sympatiserer med alt muligt halløj, som ikke er, hvad kan man sige, er rigtigt. Så man føler sig også lidt, ikke undertrykt, men sådan, at man ikke kan gå ud og bare dele sine frie ytringer eller holdninger, selvom at man siger, at der er ytringsfrihed i Danmark. Så det kan jeg også godt mærke, at det er noget... det er også en faktor, der spiller lidt ind”. (Amelia, d. 28. marts, 2024).

Citatet demonstrerer tydelig bevidsthed og kontrol over, hvordan Amelia præsenterer sig selv på sociale medier og i øvrige offentlige fora. Amelia er meget opmærksom på, at hendes udtalelser og politiske holdninger kan overvåges og vurderes af myndigheder som f.eks. indfødsretsudvalget. For at undgå negative konsekvenser for hendes igangværende ansøgningsproces om dansk statsborgerskab, vælger hun at undlade at dele visse meninger og informationer, især om kontroversielle emner som Palæstina-Israel-konflikten. Dette gør hun for at undgå at blive misforstået eller tolket negativt af indfødsretsudvalget. Hendes bevidste valg om at censurere sig selv, er et klart eksempel på udtryksstyring, hvor Amelia forsøger at præsentere sig selv på en måde, der ikke skader hendes chancer for at få tildelt dansk statsborgerskab. Dermed kan det fremholdes, at Amelia strategisk styrer de indtryk, hun giver til omverdenen for at beskytte sin ansøgningsproces (Goffman, 2014:94-100).

Amelia underbygger sin hypotese med at henvise til et lignende aktuelt tilfælde⁹, hvor folketingspolitikeren og formand for indfødsretsudvalget Mikkel Bjørn udtalte offentligt i 2023, at han tjekker statsborgerskabsansøgeres Facebook-profiler (Klinge & Uldall, 2023). Politikeren har tillige udtalt, at han bruger meget tid på at undersøge dette, for at sikre sig, at det er mennesker, der "fortjener" et dansk statsborgerskab og "abonnerer på danske værdier" (Klinge & Uldall, 2023).

I interviewet fastholder Amelia, at ovenstående scenarie har gjort hende yderst nervøs for at benytte sin ytringsfrihed på sociale medier og nævner, at hun i foråret også erfarede, at Udlændinge- og integrationsministeriet havde besøgt hendes LinkedIn profil:

"[...] Fordi at man har jo set det før, altså jeg tror, jeg så noget med et lovforslag, hvor det var så DF, der var i gang med at udspørge nogle af dem, der var kommet på lovforslaget, hvor det var en af de optagede havde et billede af det palæstinensiske flag på deres Facebook-profil, og her gik man så i detaljer med, at personen automatisk sympatiserede med Hamas, og det synes jeg, altså man vil helst ikke have, at der bliver stillet nogle former for spørgsmål i forhold til ens proces, og man vil hellere være anonym frem for, at politikerne har noget at kunne sådan komme efter en på en måde. Så jeg synes, det er absurd i hvert fald, at ens politiske holdninger kan have en effekt på ens ansøgning. Men dog var jeg inde på LinkedIn den anden dag [...] og så kunne jeg se, at Udlændinge- og Integrationsministeriet har været inde og kigge på min profil, og så kunne jeg bare mærke, åh nej [...] er de allerede ved at kigge på ens ansøgning? Altså [...] jeg kunne bare mærke hjertet bare begynde at banke, fordi man tænker, nu er de i gang med at gå rundt og kigge og se, hvem er man, og sådan noget der, kunne jeg da godt mærke man er bange for at ytre sig helt vildt meget. Altså, man tør ikke at kunne komme med alle sine meninger og holdninger, fordi igen, der er nogen, der sidder og holder øje, hvis man kan sige det på den måde". (Amelia, d. 28. marts, 2024).

I citatet beskriver Amelia, hvordan Udlændinge- og Integrationsministeriet har tjekket hendes LinkedIn-profil, hvilket skaber en følelse af paranoia og forsigtighed i hendes adfærd. Man kan argumentere for, at Amelias oplevelse af, at Udlændinge- og Integrationsministeriet har tjekket hendes LinkedIn-profil, forstærker hendes følelse af overvågning og nødvendigheden af at

⁹ <https://www.dr.dk/nyheder/politik/formanden-indfoedsretsudvalg-tjekker-statsborgerskabsansoegeres-facebook-profiler>

kontrollere sine udtryk på sociale medier, da der er nogle, der observerer hende. Hendes bekymring for, at alle hendes offentlige ytringer kan få negative konsekvenser for hendes igangværende ansøgningsproces, fører til yderligere forsigtighed og selvbegrænsning. Det er hermed relevant at inddrage indtryksstyring gennem mystifikation, da Amal nævner en følelse af overvågning og kontrol fra myndighederne (Goffman, 2014:107-110). Mystifikation indebærer, at en person skaber en vis distance og usikkerhed omkring deres virkelige jeg for at undgå, at andre får for meget indsigt i deres private liv og holdninger (Goffman, 2014:107-110). Amalias frygt for, at hendes politiske holdninger kan blive brugt imod hende, får hende til at undlade at ytre sig frit, hvilket kan skabe en form for mystifikation om hendes sande meninger og identitet, eftersom hun skjuler visse aspekter af sin identitet (Goffman, 2014:107-110). Der kan desuden argumenteres for, at Amelia gennem sin indtryksstyring via mystifikation skaber en distance mellem sine private meninger og hendes offentlige fremtoning og dermed opretholder hun en facade, som myndighederne forhåbentligt ikke kan bruge imod hende.

Hovedkonklusion

Endelig har følgende afsnit til formål at besvare specialets problemformulering om:

Hvilke mestringsstrategier demonstrerer de unge mennesker under ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og hvordan påvirker det deres indtryksstyring?

I fire livsfortællinger, berettet af danskfødte unge med og uden dansk statsborgerskab, har jeg gennem analysen udfoldet, hvordan mine informanter har tilegnet sig hensigtsmæssige og uhensigtsmæssige mestringsstrategier samt blev det dissekeret, hvilke former for udtryksstyring de anvendte med henblik på at opnå dansk statsborgerskab. Ud fra disse teoretiske perspektiver, blev det tillige betragteligt at konstatere, at nogle af mine informanter oplevede svækkede forudsætninger for en stærk oplevelse af sammenhæng. Undervejs i processen er jeg blevet gjort opmærksom på, at mestringsstrategier alene ikke kan anskues som et enkeltstående tilfælde, men at det skal opfattes og betragtes som et foranderligt fænomen, der udfolder sig hos det enkelte individ gennem flere processer. Helt specifikt er de kommet til udtryk gennem en række vidtgående perspektiver og ved en analytisk gennemgang, på baggrund af specialets primære empiri, kan det først og fremmest konstateres, at gennemgående for informanterne Amelia og Anas viste der sig en moderat til høj grad meningsfuldhed. Analysen fastslog dermed, at begge fandt dele i deres liv værd at investere energi i og som dermed forårsagede engagementet heraf. I analysen fremtrådte dette gennem deres udsagn om deltagelse i aktivisme, prioritering af egen velbefindende, uddannelsesvalg og familie. Amelia udviste engagement for at opretholde en tilværelse, som gav mening for hende på trods af hendes igangværende ansøgningsproces. På trods af hendes udfordringer og velvidende om, at det kan have langsigtede konsekvenser, fandt hun dette livsområde værdifuldt at investere i, hvilket antydte en høj oplevelse af meningsfuldhed. Det samme gælder Anas, der på trods af sin tilbagevendende belastning med ansøgningsprocessen, finder mening i at udveksle sine erfaringer med processen, til at vejlede sine søskende, da det har værdi for ham. Hvad angår Filips oplevelse af meningsfuldhed, optræder der en dissonans mellem ham, Amelia og Anas. Analysen konstaterede, at Filips oplevelse af meningsfuldhed fremtrådte lavt, da han grundet sin aktuelle overvældelse over reglerne ikke har evnet at tage stilling til sin situation og han beskrev en følelse af lammethed. Denne reaktion har jeg i analysen tolket som et udtryk for, at

Filip endnu ikke har fundet lysten til at investere i sin nuværende udfordring. Derimod oplever Filip en høj grad af håndterbarhed, for selvom han på nuværende tidspunkt ikke evner at tage stilling til sin udfordrende situation, håndterer han den i stedet ved at afbenytte de tilgængelige ressourcer, som der står til rådighed for ham. Dette gør han ved at tale med ligesindede om det, deltage i aktivistisk formidlingsarbejde gennem fællesskaber, skrive debatindlæg og påtage sig rollen som ambassadør i foreningslivet. Hans håndtering af sin udfordring kan tillige blive en motivationsfaktor til at opnå meningsfuldheden med sit valg på længere sigt. Der optræder således også en dissonans mellem Anas og Amelia. Analysen vurderede, at Anas' håndtering af sin situation består bl.a. i at tilegne sig strategier gennem undgåelsesadfærd, så han ikke behøver at håndtere sin situation om at have opholdsstatus som asyl flygtning i det land, han er født i. Dermed konstaterede analysen, at Anas besidder en lav grad af håndterbarhed. Amelia udviste derimod en delvis høj grad af håndterbarhed. Gennem analysen blev det vurderet, at på trods af, at Amelias sabbatår kan have negative konsekvenser for hendes igangværende ansøgning, vælger hun at afvikle sit sabbatår alligevel, hvilket ifølge Antonovskys operationalisering af håndterbarhed udviser en aktiv stillingtagen i at håndtere de ydre krav og begrænsninger hun er omfattet af, og dermed vil der være tale om ressourcer, som Amelia anvender for at skabe kontrol over sin situation. Slutteligt fastslog analysen vidtgående indikationer på, at alle tre informanter oplevede lav grad af begribelighed. Dette skyldes bl.a., at de udtrykte stor uforståenhed over, at de nuværende regler ikke tog højde for deres opvækst i og tilknytning til Danmark. At de alle havde en forventning om, at der ville gælde andre regler for dem. Det kan dermed fremholdes, at flere af informanterne besidder svækkede forudsætninger for en stærk oplevelse af sammenhæng.

Analysen af de unges indtryksstyring viste tydeligt, hvordan mine informanter tilpassede deres adfærd for at styre andres opfattelser af dem, hvilket bekræftede min deduktive anskuelse af undersøgelsesgenstanden ved at fastslå, at unge menneskers indtryksstyring påvirkes i høj grad, som følge af ansøgningsprocessen om dansk statsborgerskab. Hussein beskrev, hvordan han har levet to parallelle liv: et liv dedikeret til at opnå dansk statsborgerskab og et andet til at fremstå som dansk. Han følte sig tvunget til at undertrykke sin somaliske kultur og adopterede danske normer for at opfylde samfundets idealer. Anas undgår bevidst risikofyldte situationer og demonstrerer en høj grad af social bevidsthed for at undgå negative konsekvenser, som kunne skade hans mulighed

for at opnå statsborgerskab. Amelia kontrollerer nøje sine ytringer på sociale medier af frygt for, at myndighederne overvåger hende og kan bruge hendes meninger imod hende i hendes ansøgningsproces. Analysens pointer fremhævede, hvordan individer bruger indtryksstyring til at navigere i sociale rum og som et redskab til at opnå en accept fra samfundet. På baggrund af analysen og Goffmans operationalisering af indtryksstyring gennem udtryksstyring, idealisering og mystifikation, er det tilmed overbevisende at konkludere, at mine informanter strategisk udformer og kontrollerer de indtryk, de formidler til andre i det sociale rum, som følge af ansøgningsprocessens regler og krav.

På baggrund af ovenstående og med afsæt i eksisterende vidensbidrag, hviler specialeafhandlingens undersøgelsesresultater dermed på en konklusion af, at unge mennesker, der er født og opvokset i Danmark, i høj grad demonstrerer hensigtsmæssige og uhensigtsmæssige mestringsstrategier, som følge af ansøgningsprocessen for opnåelse af dansk statsborgerskab og at dette medfølger en tilpasset social adfærd gennem indtryksstyring.

Litteraturliste

Bøger

Aagerup, L. & Nielsen, T. (2018). *Socialrådgiverens undersøgelsesmetoder* (1. udgave, 1. oplag). Hans Reitzels Forlag.

Antonovsky, A. (2000). *Helbredets mysterium*. (1. udgave, 7. oplag). Hans Reitzels Forlag.

Birkler, J. (2021). *Videnskabsteori – En grundbog* (2. udgave, 1. oplag). Munksgaard, København

Bourdieu, P. & Wacquant, L. J. D. (1996) *Refleksiv sociologi – mål og midler*. Hans Reitzels Forlag.

Goffman, E. (2014). *Hverdagslivets rollespil*. Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udgave). Hans Reitzel Forlag.

Publikationer og rapporter

Andersen et al. (2021) Fremmed i eget land – adgang til dansk statsborgerskab for børn og unge, der er født og/eller opvokset i Danmark. Lokaliseret: 03.02.2024 på: www.menneskeret.dk. Hentet fra: <https://menneskeret.dk/udgivelser/statsborgerskab-unge>

Dansk Socialrådgiverforening (2011) DS' Professionsetik. Lokaliseret: 2 marts 2024 på: www.socialraadgiverne.dk. Hentet fra: <https://socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2017/05/2011-Professionsetik.pdf>

Institut for Menneskerettigheder. (2023). Historisk mange børn og unge uden dansk statsborgerskab. Hentet fra:

<https://menneskeret.dk/files/media/document/Historisk%20mange%20b%C3%B8rn%20og%20unge%20uden%20dansk%20statsborgerskab.%20Analyse%2C%20februar%202023.pdf>

Mellemfolkeligt Samvirke. (2024). Uddannelse eller statsborgerskab. Hentet fra:

<https://www.ms.dk/sites/default/files/publikationer/publikationer/rapport-uddannelse-eller-statsborgerskab.pdf>

Al Senyani, N. (2021) *Bachelorprojekt*. København: Institut for Socialrådgiveruddannelse, Københavns Professionshøjskole.

Lovgivning

BEK nr. 744 af 22/04/2021, Bekendtgørelse om udlændinges adgang her til landet. Tilgængelig her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/744>

CIS nr. 9461 af 17/06/2021, Cirkulæreskrivelse om naturalisation. Tilgængelig her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2021/9461>

CIS nr. 9779 af 14/09/2018, Cirkulæreskrivelse om naturalisation. Tilgængelig her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2018/9779>

LBK nr. 1022 af 02/10/2019, Bekendtgørelse af udlændingeloven. Tilgængelig her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2019/1022>

LBK nr. 1029 af 10/07/2018, Bekendtgørelse af lov om dansk indfødsret. Tilgængelig her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1029>

LOV nr. 169 af 05/06/1953, Danmarks Riges Grundlov. Tilgængelig her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/1953/169>

Avisartikler og kronikker

Bay Nielsen, S. (2021). Noor kom til som spæd. DR TVÆRS. Hentet fra:

<https://www.dr.dk/mitliv/tvaers/noor-kom-til-danmark-da-hun-var-spaed-men-kaemper-stadig-blive-dansker-det-er-absurd>

Hergel, O. (6. maj 2024). Født og opvokset i Danmark, fremragende studentereksamen på vej til at blive læge – men intet statsborgerskab. Politiken. Hentet fra:

<https://politiken.dk/danmark/art9858080/F%C3%B8dt-og-opvokset-i-Danmark-fremragende-studentereksamen-p%C3%A5-vej-til-at-blive-l%C3%A6ge-men-intet-statsborgerskab?shareToken=s8sc6VADHBjw>

Hergel, O. (10. maj 2024). "Ordene gør ondt og får mig til at indse, at jeg aldrig vil være dansk i deres øjne." Politiken. Hentet fra: <https://politiken.dk/danmark/art9880616/%C2%BBOrdene-g%C3%B8r-ondt-og-f%C3%A5r-mig-til-at-indse-at-jeg-aldrig-vil-v%C3%A6re-dansk-i-deres-%C3%B8jne%C2%AB?shareToken=xXYyLXADHBkg>

Hergel, O. (12. maj 2024). "Jeg kan ikke gøre mere for at vise, at jeg er dansk." Politiken. Hentet fra: <https://politiken.dk/danmark/art9874972/%C2%BBJeg-kan-ikke-g%C3%B8re-mere-for-at-vise-at-jeg-er-dansk%C2%AB>

Jensen, K. K., Mouritsen, P., & Olsen, T. V. (9. februar, 2021). Danmark har i forvejen nogle af de strammeste regler i Vesten. Berlingske. Hentet fra:

<https://www.berlingske.dk/kronikker/danmark-har-i-forvejen-nogle-af-de-strammeste-regler-i-vesten>

Klinge, T. L., & Uldall, R. (11. november 2023). Formanden for Indfødsretsudvalget tjekker statsborgerskabsansørgeres Facebook-profiler. Hentet fra:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/formanden-indfoedsretsudvalg-tjekker-statsborgerskabsansoegeres-facebook-profiler>

Rysgaard, K., K. (2021). 73.000 danskere uden dansk pas. Hentet fra:

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/knap-19000-voksne-er-foedt-og-opvokset-i-danmark-men-er-ikke-danske-statsborgere>

Dahlin, U. (2021). Eksperter: Ny aftale om statsborgerskab er stærkt bekymrende. Information.

Hentet fra: <https://www.information.dk/indland/2021/04/eksperter-ny-aftale-statsborgerskab-staerkt-bekymrende>

Hjemmesider

Danmarks Statistik. (2019, 6. marts). Hver tiende voksen i Danmark har ikke stemmeret. Hentet

fra: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2019/2019-03-06-uden-stemmeret>

Dansk Socialrådgiverforening (u.å.) DS' Professionsetik. Hentet fra:

<https://socialraadgiverne.dk/fag-og-debat/faglige-fokusomraader/professionsetik/ds-professionsetik/>

Folkemødet. (2024). Program. Hentet fra:

<https://program.folkemoedet.dk/?search=statsborgerskab#Fredag-1700>

Institut for Menneskerettigheder. (u.å.). Stadigt flere børn og unge har ikke dansk statsborgerskab.

Hentet fra: <https://menneskeret.dk/nyheder/stadigt-flere-boern-unge-ikke-dansk-statsborgerskab>

Institut for Menneskerettigheder. (2023a). Historisk mange børn og unge uden dansk

statsborgerskab. Hentet fra: <https://menneskeret.dk/udgivelser/historisk-boern-unge-uden-dansk-statsborgerskab>

Institut for Menneskerettigheder. (u.d.). Statsborgerskab og statsløshed. Hentet fra:

<https://menneskeret.dk/status/statsborgerskab-statsloeshed>

Institut for Menneskerettigheder. (2023b). Statsborgerskab og statsløshed. Hentet fra:

<https://menneskeret.dk/status/statsborgerskab-statsloeshed>

Udlændingestyrelsen. (2023). Ansøg om permanent opholdstilladelse. Ny i Danmark. Hentet fra:

<https://www.nyidanmark.dk/da/Applying/Permanent%20residence%20permit/Permanent%20residence>

Udlændinge- og Integrationsministeriet. (u.d.). Betingelser. Hentet fra:

<https://uim.dk/statsborgerskab/udenlandske-statsborgere/betingelser/>

Udlændinge- og Integrationsministeriet. (u.d.). Strafbare forhold (vandelskravet). Hentet fra:

<https://uim.dk/statsborgerskab/udenlandske-statsborgere/betingelser/strafbare-forhold/>

Billeder/illustrationer:

Al Senyani, N. (2024). [Samtykkeerklæring] Tilgængelig her:

https://www.canva.com/design/DAEqfQqKgc/UuMVZPoolAwoKmX2Nigerg/edit?utm_content=DAEqfQqKgc&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Al Senyani, N. (2024). [Hermeneutisk cirkel] Tilgængelig her:

https://www.canva.com/design/DAGGQiWDlQ4/5lTeMK-LqXFdmnsLwJo Pg/edit?utm_content=DAGGQiWDlQ4&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Al Senyani, N. (2024). [Deduktive begreber]. Tilgængelig her:

https://www.canva.com/design/DAGGUTn7fe8/vJWstJLdq-y-lp9UkSoITA/edit?utm_content=DAGGUTn7fe8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

.

Bilag:

Portfolio

Som snart færdiguddannet kandidat i socialt arbejde, står jeg ganske snart ved en betydningsfuld milepæl i min akademiske og professionelle rejse. Min vej hertil begyndte med afslutningen af min professionsbacheloruddannelse som socialrådgiver i 2022, hvor jeg efterfølgende valgte at prioritere praksis ved at arbejde i Københavns Kommunes socialforvaltning, som myndighedssagsbehandler på børne- og ungeområdet. Alligevel forblev drømmen om at opnå en kandidatgrad i socialt arbejde levende, hvilket førte til min ansøgning og efterfølgende optagelse til kandidatuddannelsen i slutningen af 2022.

Læringsrummets indflydelse på min faglige såvel personlige profil

Med min baggrund som socialrådgiver startede jeg på kandidatuddannelsen med en frisk og solid forståelse for det praktiske aspekt af socialt arbejde, da jeg fortsat vekslede mellem praksis og studiebænken. Min længsel efter at udforske det sociale arbejdes teoretiske fundament dybere blev virkeliggjort, da jeg bl.a. fik mulighed for at fordybe mig i mine faglige interesseområder såsom afvigersociologi, sociale problemers opstandelse, metodiske tilgange i socialt arbejde, rettighedsbaseret socialt arbejde og teorier om medborgerskab. Ovenstående har udvidet min forståelse for, hvad der forudsætter et velfungerende samfund og dermed en bedre verden end i går. Noget af denne teoretiske viden var desuden et værktøj, jeg løbende inkorporerede i mine indstillinger/begrundelser for de socialer indsatser jeg udførte gennem borgernes handleplaner/afgørelser, hvilket betød at teorien væsentligt blev overført i det sociale arbejdes felt, gennem mit virke som socialrådgiver i myndighedsfaget.

I andet semester har vi meget undervisning i rettighedsbaseret socialt arbejde, som sideløbende med studiet motiverede mig til at planlægge et udlandsophold med et praktikophold på 3. semester i 2023 i Kampala, Uganda. Kort og godt har jeg arbejdet med og faciliteret projekter, der implementerede sociale rettigheder i lokalsamfundene i Uganda og gennem de mange rundrejser i Ugandas nordlige hjørner, var jeg vidne til, hvordan de sociale indsatser bar frugt. At have arbejdet med rettighedsbaseret socialt arbejde i Uganda, var en faglig og personlig milepæl og dermed en erfaring som er uvurderlig. Det er også af den årsag, at min interesse for rettighedsbaseret socialt arbejde er blevet væsentligt større.

PBL, som en følgesvend

Problembaseret læring (PBL) har været kernen på min uddannelse og har haft stor betydning for min læringsrejse. Til start var det en forudsætning for mig at forstå, hvad PBL omfattede af værktøjer, da jeg på min tidligere uddannelse ikke havde arbejdet med PBL før. Men som følge af det væsentlige gruppebaseret studiearbejde, som vi havde det første år af uddannelsen, blev jeg rustet til at udvikle færdighederne inden for PBL og til at gribe konkrete problemer an på en målrettet, analytisk og kritisk måde. En af de mest værdifulde aspekter af PBL var at vi arbejdede med reelle sociale problemer, hvilket gav mig en dybere forståelse af de praktiske aspekter af socialt arbejde. På første semester undersøgte vi eksempelvis, hvilke problemforståelser og løsningsstrategier Ungdomskriminalitetsnævnet byggede på og på andet semester, hvor vi beskæftigede os med socialsygeplejerskernes funktion som brobyggere for patienter med dobbeltdiagnose. Dette har styrket min evne til at tænke kritisk og analytisk om aktuelle samfundstilstande, hvilket har været afgørende for at kunne udvikle og implementere effektive sociale interventioner i det sociale arbejdes praksisfelt.

Specialevalg i forlængelse af faglige interesser og aktiviteter

I forlængelse af mine faglige interesser og aktiviteter har mit speciale, der fokuserer på de nuværende regler for opnåelse af dansk statsborgerskab og dets betydning for unge, der er født og opvokset i Danmark, naturligt ligget i forlængelse af mine tidligere faglige interesser og aktiviteter inden for undersøgelsesfeltet. Gennem mit studie har jeg dermed interesseret mig for fagene medborgerskab, integration og rettighedsbaseret socialt arbejde. Denne interesse blev yderligere styrket gennem min erfaring med at arbejde frivilligt under mit praktikophold i udlandet og foreningsarbejde i Danmark med rettighedsbaseret socialt arbejde. Min beslutning om at specialisere mig i statsborgerskabsreglerne og dens indvirkning på unge, der er født og opvokset i Danmark, var dermed påvirket af mine professionelle ambitioner om at engagere mig i politikudvikling og sociale rettigheder. Mine overvejelser om mit undersøgelsesudvalg har dermed været et udtryk for et ønske om at forstå og bidrage til løsninger på de sociale konsekvenser, som unge uden dansk statsborgerskab står over for. Ved at undersøge, hvordan lovgivning kunne have en kontraproduktiv indvirkning på disse unges følelse af tilhørsforhold, har jeg arbejdet kritisk med sociale spørgsmål med henblik på at udvikle strategier, der fremmer social inklusion og

retfærdighed inden for undersøgelsesfeltet. Derudover gav dette speciale mig mulighed for at bruge kvalitative forskningsmetoder til at indsamle og analysere data, hvilket forbedrede mine metodiske færdigheder og gav mig en mere nuanceret forståelse af undersøgelsesfeltet. Gennem mit specialearbejde styrkede jeg tillige mine analytiske evner, især med hensyn til at vurdere socialpolitikker og deres indvirkning på individer. Jeg lærte at anvende avancerede dataindsamlings- og analysemetoder, hvilket har styrket min evne til kritisk at vurdere komplekse sociale problemstillinger og udvikle evidensbaserede anbefalinger.

Min faglige udvikling gennem hele uddannelsen

Det er derfor glædeligt at erkende, at arbejdet med specialet og de øvrige semestre har bidraget væsentligt til at udvikle min faglige profil som kommende kandidat i socialt arbejde. Under hele uddannelsen har jeg fået mulighed for at udforske og fordybe mig i mine interesseområder, hvilket har styrket min teoretiske og praktiske viden på de pågældende områder. Specialet har bidraget til at fastsætte en målsætning om at anvende og videreudvikle denne viden, hvilket er afgørende for min faglige udvikling som akademia. Min faglige profil er i dag tillige præget af en stærk teoretisk forståelse kombineret med praktisk erfaring fra både uddannelse og frivilligt arbejde. Jeg har udviklet kompetencer inden for medborgerskab, integration, projektorganisering, dataanalyse og kritisk tænkning, hvilket gør mig godt rustet til at tage fat på komplekse sociale problemstillinger i min fremtidige karriere som akademia.

Kandidat med nationale og internationale perspektiver

Afslutningsvis kan det fremholdes, at jeg som snart færdig kandidat i socialt arbejde har udviklet en faglig profil, der er karakteriseret ved en dyb teoretisk forståelse, kompetente analytiske kompetencer og omfattende praktisk erfaring. Min uddannelse har givet mig værktøjerne til at arbejde med komplekse sociale problemstillinger og til at forstå de dynamikker, der påvirker individer og samfund. Jeg har opbygget en solid baggrund inden for løsningsstrategier, medborgerskab og integration, hvilket gør mig i stand til at udvikle og implementere interventioner, der fremmer sociale rettigheder og inklusion. Min erfaring fra praktikophold og

frivilligt arbejde har tillige givet mig praktisk indsigt og evnen til at arbejde effektivt i forskellige kontekster.

Min evne til at arbejde analytisk og kritisk med sociale problemstillinger, kombineret med min erfaring med projektorganisering og samarbejde, gør mig godt rustet til en karriere som socialarbejder, hvor jeg kan bidrage til at skabe positive forandringer for udsatte grupper i samfundet. Jeg ser dermed frem til at anvende mine kompetencer og erfaringer til at fremme social retfærdighed i mit fremtidige virke, som cand.soc i socialt arbejde.

Samtykkeerklæring

SAMTYKKEERKLÆRING
I FORBINDELSE MED

INTERVIEWDELTAGELSE

I FORSKNINGSPROJEKT VED AALBORG UNIVERSITET

Interviewguide til forskningsinterview

Udføres af Noor Al Senyani, specialestuderende på kandidatuddannelsen Socialt Arbejde ved Aalborg Universitet

Præsentation af interviewer og formålet med interviewet	Mit navn er Noor Al Senyani, jeg er uddannet international og interkulturel socialrådgiver fra Institut for Socialt arbejde på Frederiksberg. Jeg er specialestuderende på kandidatuddannelsen Socialt Arbejde, som er en viderebygning på min professionsbachelor. Under min prof. bachelor, fik jeg afdækket, hvordan de nye regler, for opnåelse af dansk statsborgerskab, skaber en fremmedgørelsesfølelse hos danskfødte børn/unge af ikke vestlige forældre og de sociale konsekvenser, dette stigma medfører. Med denne afhandling, har jeg et ønske om at gå i dybden med de sociale konsekvenser, som ansøgningsprocessen tilfører/har tilført ansøgerne, herunder jer. Interviewets formål vil dermed være at undersøge, hvordan tidligere og igangværende politiske tiltag, påvirker/har påvirket jeres valg af livsretninger, drømme og planer.
Tidsramme for interview	Max 1 time
Informeret samtykkeerklæring	Erklæringen gennemgås, underskrives samt kvitteres.
Anonymitet	Dine ønsker om anonymitet respekteres og jeg vil anonymisere dine svar i det omfang, du ønsker det.
Rollefordeling	Min opgave bliver at stille spørgsmålene fra interviewguiden, som jeg har tilsendt dig på forhånd. Jeg optager interviewet for at kunne transskribere det efterfølgende. Optagelserne slettes efter endt specialeafhandling.

Vil du starte med at præsentere dig selv?	Det er dine fortolkninger og meninger om emnet, som jeg er interesseret i. Derfor vil min egen mening og fortolkning figurere passivt i baggrunden. Du må endelig spørge/afbryde, hvis der er noget du er i tvivl om eller hvis spørgsmålene ikke giver mening. Navn, alder, pronomen Statsborgerskabsstatus/opholdstilladelsestype Bopæl, opvækst, uddannelse/arbejde
---	--

Praktiske konsekvenser og udfordringer	15. Hvordan oplever du forskelsbehandling baseret på din statsborgerskabsstatus i dagligdagen? 16. Hvordan har de krav, der er forbundet med ansøgningen om dansk statsborgerskab, påvirket dine drømme om at rejse eller tage sabbatår? 17. Hvordan har de nuværende regler for dansk statsborgerskab påvirket din følelse af fremtidig stabilitet og sikkerhed i Danmark? 18. Hvordan påvirker dit manglende dansk statsborgerskab dine muligheder for politisk deltagelse og engagement? 19. Hvordan tror du, dine livsvalg ville have været anderledes, hvis du ikke skulle opfylde kravene til dansk statsborgerskab?
Indvirkning af statsborgerskabsregler på livsvalg	1. Hvordan har de seneste ændringer i reglerne for dansk statsborgerskab påvirket dine livsvalg og planer? 2. Hvordan har politiske tiltag og regler for dansk statsborgerskab påvirket din følelse af tilhørighed til Danmark? 3. Hvordan har du tilpasset dine uddannelses- og karriereplaner for at imødekomme kravene til dansk statsborgerskab? 4. Hvordan har du oplevet den offentlige debat om udlændinge og statsborgerskab, og hvordan påvirker det dine personlige livsvalg? 5. Hvordan påvirker din status som ikke-dansk statsborger din følelse af at tilhøre Danmark, og hvordan påvirker det dine sociale relationer?

Følelsesmæssige og personlige oplevelser	11. Hvordan føler du dig som en del af det danske samfund, på trods af ikke at have opnået dansk statsborgerskab? 12. Hvordan har usikkerheden omkring din statsborgerskabsstatus påvirket dine overvejelser om at stifte familie eller bosætte dig permanent i Danmark? 13. Hvordan håndterer du den følelsesmæssige belastning ved at vente på eller forsøge at opnå dansk statsborgerskab? 14. Hvordan ser du på din identitet i forhold til både dit fødeland og ønsket om at opnå dansk statsborgerskab?
Fremtidige perspektiver og planer	6. Hvordan ser du din fremtid i Danmark i lyset af de nuværende politiske tiltag vedrørende statsborgerskab? 7. Hvordan tror du, dine fremtidige muligheder og valgmuligheder vil blive påvirket af manglen på dansk statsborgerskab? 8. Kan du beskrive, hvordan du forestiller dig dit liv i Danmark, hvis du opnår dansk statsborgerskab? 9. Hvordan ser du på din identitet i forhold til både dit fødeland og ønsket om at opnå dansk statsborgerskab? 10. Hvordan ser du på din fremtidige rolle og bidrag til det danske samfund, uanset din statsborgerskabsstatus?
Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål

Debriefing	Opfølgning Er der mere du ønsker at tilføje eller mangler at nævne? Afslutning Tak fordi du ville deltage. Hvis du har spørgsmål til noget, så skal du endelig ikke tøve med kontakte mig. Hvis du ønsker det, sender jeg dig specialet.
-------------------	---

Præsentation af interviewer og formålet med interviewet	Mit navn er Noor Al Senyani, jeg er uddannet international og interkulturel socialrådgiver fra Institut for Socialt arbejde på Frederiksberg. Jeg er specialestuderende på kandidatuddannelsen Socialt Arbejde, som er en viderebygning på min professionsbachelor. Under min prof. bachelor, fik jeg afdækket, hvordan de nye regler, for opnåelse af dansk statsborgerskab, skaber en fremmedgørelsesfølelse hos danskfødte børn/unge af ikke vestlige forældre og de sociale konsekvenser, dette stigma medfører. Med denne afhandling, har jeg et ønske om at gå i dybden med de sociale konsekvenser, som ansøgningsprocessen tilfører/har tilført ansøgerne, herunder jer. Interviewets formål vil dermed være at undersøge, hvordan tidligere og igangværende politiske tiltag, påvirker/har påvirket jeres valg af livsretninger, drømme og planer.
Tidsramme for interview	Max 1 time
Informeret samtykkeerklæring	Erklæringen gennemgås, underskrives samt kvitteres.
Anonymitet	Dine ønsker om anonymitet respekteres og jeg vil anonymisere dine svar i det omfang, du ønsker det.
Rollefordeling	Min opgave bliver at stille spørgsmålene fra interviewguiden, som jeg har tilsendt dig på forhånd. Jeg optager interviewet for at kunne transskribere det efterfølgende. Optagelserne slettes efter endt specialeafhandling. Det er dine

Vil du starte med at præsentere dig selv?	fortolkninger og meninger om emnet, som jeg er interesseret i. Derfor vil min egen mening og fortolkning figurere passivt i baggrunden. Du må endelig spørge/afbryde, hvis der er noget du er i tvivl om eller hvis spørgsmålene ikke giver mening. Navn, alder, pronomen Statsborgerskabsstatus/opholdstilladelsestype Bopæl, opvækst, uddannelse/arbejde
--	---

Forskningsspørgsmål	Interviewspørgsmål
Indvirkning af ansøgningsprocessen på livsvalg før dansk statsborgerskab	1. Hvordan påvirkede den langvarige ansøgningsproces og de tidligere regler for dansk statsborgerskab dine livsvalg og planer? 2. Hvordan påvirkede politiske tiltag og regler for dansk statsborgerskab din følelse af tilhørighed til Danmark før du fik dit pas? 3. Hvordan måtte du tilpasse dine uddannelses- og karriereplaner for at imødekomme kravene til dansk statsborgerskab? 4. Hvordan oplevede du den offentlige debat om udlændinge og statsborgerskab, og hvordan påvirkede det dine personlige livsvalg, mens du ventede på dit statsborgerskab? 5. Hvordan påvirkede din status som ikke-dansk statsborger din følelse af at tilhøre Danmark, og hvordan påvirkede det dine sociale relationer før dit statsborgerskab?
Erfaringer efter at have opnået dansk statsborgerskab	6. Hvordan føler du dig nu, hvor du har opnået dansk statsborgerskab, som en del af det danske samfund? 7. Hvordan ser du nu på din fremtid i Danmark i lyset af dine erfaringer med ansøgningsprocessen og det at opnå dansk statsborgerskab? 8. Hvordan har din nye status som dansk statsborger påvirket dine fremtidige muligheder og valgmuligheder?

	9. Hvordan ser du nu på din identitet i forhold til både dit fødeland og dit nye statsborgerskab?
Følelsesmæssige og personlige oplevelser under ansøgningsprocessen	11. Hvordan følte du dig som en del af det danske samfund, mens du ventede på at få dansk statsborgerskab? 12. Hvordan påvirkede usikkerheden omkring din statsborgerskabsstatus dine overvejelser om at stifte familie eller bosætte dig permanent i Danmark? 13. Hvordan håndterede du den følelsesmæssige belastning ved at vente på eller forsøge at opnå dansk statsborgerskab? 14. Hvordan så du på din identitet i forhold til dine venner, familie eller kolleger, mens du ventede på dit statsborgerskab? 15. Hvordan så du på din fremtidige rolle og bidrag til det danske samfund, uanset din statsborgerskabsstatus, mens du ventede på dit statsborgerskab?

--	--	--

Praktiske konsekvenser og udfordringer efter at have opnået dansk statsborgerskab	16. Hvordan oplever du eventuel forskelsbehandling baseret på din tidligere statsborgerskabsstatus i dagligdagen, selv efter at have opnået dansk statsborgerskab? 17. Hvordan har de tidligere krav, der var forbundet med ansøgningen om dansk statsborgerskab, påvirket dine drømme og planer om at rejse eller tage sabbatår? 18. Hvordan påvirker din nye status som dansk statsborger din følelse af fremtidig stabilitet og sikkerhed i Danmark? 19. Hvordan har din nye status som dansk statsborger påvirket dine muligheder for politisk deltagelse og engagement? 20. Hvordan tror du, dine livsvalg ville have været anderledes, hvis du ikke havde opnået dansk statsborgerskab? 21. Hvordan ser du på din fremtidige rolle og bidrag til det danske samfund, nu hvor du er en dansk statsborger?
Debriefing	Opfølgning Er der mere du ønsker at tilføje eller mangler at nævne? Afslutning Tak fordi du ville deltage. Hvis du har spørgsmål til noget, så skal du endelig ikke tøve med kontakte mig. Hvis du ønsker det, sender jeg dig specialet.